

DIALOGAS

2013 m. lapkričio 14 d.

ISSN 1392–1916

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Nr. 42 (1061). Kaina 3,70 Lt

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Pasaulyje begalė formų,
skonių, spalvų.

Vienos ir vieni mums
patinka, mus traukia.

Kitos ir kiti – priešingai.

Ir visą mūsų gyvenimą iš
esmės tesudaro šios
dvikryptės pastangos –
pasiekti tai, ko norime,
ir išvengti to, ko
nenorime.

Ar šitas alinančio
blaškymosi scenarijus
mus tenkina?

Pasaulyje begalė formų,
skonių, spalvų...

Elenos Tervidytės nuotr.

Ministro žodžiai ir jų garsūs aidai

Ne sykį aštriais pasisakymais visuomenę
nustebinęs švietimo ir mokslo ministras
Dainius Pavalkis vėl pasižymėjo.

AKTUALU 3 p.

Profesija, kurios vardas Vienatvė

„Kodėl taupoma socialinių pedagogų, psi-
chologų etatų sąskaita?“ – klausia Tomas
Morkūnas ir Saulė Šerėnienė.

POŽIŪRIS 8 p.

Taisykime skęstantį laivą, o ne „žiurkes“ gaudykime!

„Jeigu žmonės iš savo šalies bėga kaip žiur-
kės iš skęstančio laivo, tai reiškia, kad toje
šalyje vyksta kažkokie negeri dalykai“, –
tikina Vytenis Paulauskas.

POŽIŪRIS 9 p.

Unikalus radinys

VĖLAUS VAKARO SKAITINIAI 13 p.

Dar viena plyta sienoje

Atsiliepimas apie atnaujintos Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos bendrosios programos projektą

Mindaugas GRIGAITIS,

Kauno Senamiesčio progimnazijos lietuvių kalbos mokytojas

Per Lietuvą nuvilnijo atnaujintos Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos bendrosios programos projekto pristatymo banga. Pagal visus demokratijai priklausomus formalius dėsnius, kiekvienas mokytojas lituanistas turi teisę pareikšti savo nuomonę apie atnaujinimų prasmingumą. Tiesa, retas kuris tiki, kad šie pristatymai yra daugiau nei siekis sukurti demokratiško svarstymo iliuziją, turinčią pasakyti, kad ir mokytojai dalyvavo projekto tobulinimo procese.

Kalbėti apie atskirus atnaujinamos programos projekto punktus nėra prasmės, nes, mano manymu, kritikuotina pati programos koncepcija. Aptarsiu kelis esminius aspektus, kurie, mano manymu, ir atskleidžia siūlomos koncepcijos ribotumą.

Nukelta į 7 p. ▷

Kas jiems išties rūpi?

Mokslininkų išvados apie šiuolaikinių paauglių dvasines vertybes bei jų kaitos tendencijas ir stebina, ir kelia susirūpinimą.

Kas šiuolaikiniams paaugliams išties svarbu? Kokie dalykai juos labiausiai jaudina?

Moralė nepaveldima

Daug metų žmogaus genomo tyri-
mams paskyręs vienas pažangiausių JAV
genetikų Francisas Collinas pareiškė, kad
moralinio dėsnių ženklių genomo struktū-

roje neaptikta. Kitaip tariant, jis pripažino,
kad dvasinė egzistencija nepaveldima, kad
etikos normos įdiegiamos auklėjant.

Perfrazuojant Lietuvos banko valdybos
pirmininko Vito Vasiliausko ne per seniau-

siai pasakytus žodžius, esą etika ir moralė –
ne finansų pasaulio dimensijos, galima drą-
siai teigti – etika, moralė ir visa, kas priski-
riama dvasingumui, yra pedagogikos pa-
saulio, o kartu ir mokyklos, dimensijos.

Sovietmečiu komunistų partija sky-
rė ypatingą dėmesį mokinių pasaulėžiū-
ros ugdymui. Kiekvienas dėstomas daly-
kas privalėjo būti persunktas priešišku-
mu tikėjimui ir Bažnyčiai, tikintys peda-
gogai buvo išvaromi iš darbo, o armija
ateistinės profesūros rengė išsamią me-
todinę ir dalykinę medžiagą mokykloms.

Nukelta į 4 p. ▷

ES turi susitelkti į švietimą ir profesinį mokymą

„Nors Europoje bedarbystės skaičiai nemaži, laisvų darbo vietų taip pat yra daug. Yra paskaičiuota, kad 2015 m. informatikos sektoriuje bus net milijonas neužpildytų darbo vietų. Tai reiškia, kad nesugebėjome numatyti ateities darbo rinkos poreikių“, – lapkričio 10–11 d. Seime vykusioje konferencijoje kalbėjo Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generalinio direktorato atstovas Pierre Mairesse. Jo nuomone, svarbu numatyti Europos darbo rinkos poreikį ateityje, o mažinant nedarbą, Europa turi susitelkti į švietimą ir profesinį mokymą.

Konferencijoje buvo pateikta duomenų, kad jaunimo nedarbas yra didžiausias per visą Europos Sąjungos (ES) istoriją. Jei 2008 m. dirbantis jaunimas ES šalyse sudarė beveik 38 proc., tai 2012 m. dirbančiųjų beliko 32,6 proc. 2013 m. rugpjūtį jaunimo nedarbas siekė 23,3 proc.

Konferencijoje buvo išreikšta nuomonė, kad jaunimo gebėjimas įsidarbinti per pirmuosius metus po mokslo baigimo yra svarbus kriterijus. Graikijoje ir Italijoje per pirmuosius metus įsidarbina tik 45 proc. mokslus baigusio jaunimo, Danijoje ir Nyderlanduose – daugiau nei 80 proc.

Vienijasi švietimo profesinės sąjungos

Praėjusį ketvirtadienį (11 07) vykusiam Lietuvos švietimo ir mokslo profesinių sąjungų federacijos (LŠMPSF) bendrajame susirinkime Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) ir Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (LAMPSS) atstovai bendru sutarimu nutarė į LŠMPSF priimti naują narį – Lietuvos švietimo įstaigų profesinę sąjungą (LŠIPS).

Profesinė sąjunga įgis visas LŠMPSF nario teises, kai bus įregistruoti LŠMPSF įstatų pakeitimai. Dabar, LŠMPSF narių skaičiui priartėjus prie dešimties tūkstančių, federacija tapo gausiausia švietimo sektoriaus ir Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK) nare.

LEU grasina ministrui teismu

Trečiadienį (11 13) Lietuvos edukologijos universitetas (LEU) išplatino pareiškimą, kuriame teigia, kad „švietimo ir mokslo ministrui D.Pavalkiui savo neteisingus teiginius gali tekti ginti teisme“. Tokią galimybę vakar apsvarstė LEU vadovybė susirinkusi po to, kai užvakar ministras viešai išreiškė abejonę, ar du universitetai – Šiaulių ir Lietuvos edukologijos „turėtų ir toliau funkcionuoti“ (plačiau žr. 3 p.).

„Klausantis ministro žodžių, galėjo susidaryti įspūdis, kad studijų kokybė LEU yra žema. Bet tai taip pat yra neteisybė. Visos 79 studijų programos yra įvertintos nacionalinių ir tarptautinių ekspertų ir akredituotos Studijų kokybės vertinimo centre. Absolventų įsidarbinimo vidurkis yra didesnis už vidutinį visų aukštųjų mokyklų vidurkį“, – pareiškime cituojamas LEU rektorius A.Gaižutis.

APKLAUSA

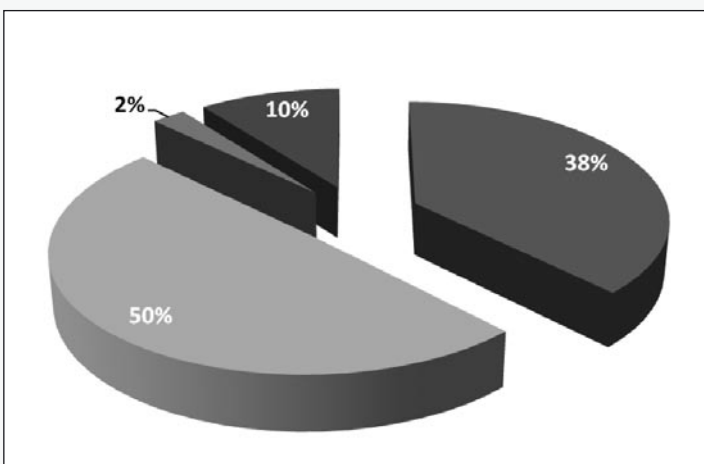
50 proc. nuliūdinom

Praėjusią savaitę savo skaitytojams pranešėme, kad nuo 2014-ųjų nutraukiama „Dialogo“ leidyba. Internetė pasipylė nuomonės, vertinimai, komentarai. Dauguma tų „tekstų“ tokie emociškai mišrūs, kad sušigaudyti, į kur vėjas pučia, nelengva. Internautų (www.dialogas.com) atsakymai apklausoje kur kas aiškesni.

Paklausti, kaip juos paveikė žinia apie „Dialogo“ leidybos stabdymą, internautai balsavo taip:

- labai nustebino – 38 proc.;
- nuliūdino – 50 proc.;
- nudžiugino – 2 proc.;
- man tas pats – 10 proc.

Ačiū Jums visiems!

Privalomas matematikos VBE – 2016 metais?

Antradienį (11 12) švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis pranešė, kad po trejų metų Lietuvoje gali būti įvestas privalomas matematikos brandos egzaminas. 2016 m. datą ministras įvardijo per opozicijoje esančių konservatorių ir liberalų posėdį.

„Galbūt ne matematika, kaip daug kas ją supranta – formulės, lygtys, bet matematika daugiau kaip loginio mąstymo patikrinimo

egzaminas ar skatinimas loginiam mąstymui. Galbūt ten galėtų būti informatikos elementų, namų ūkio sąmatos padarymo elementų, žaidimų teorijos elementų ir panašiai, – kad paskatintume žmones domėtis šia edukacijos kryptimi“, – po posėdžio žurnalistams sakė ministras. Anot jo, privalomą matematikos egzaminą turėtų laikyti tik tie abiturientai, kurie pretenduo-

tų į valstybės finansuojamas studijas.

Galutinai apsispręsti dėl naujo privalomo egzaminio įvedimo ministerija turi iki kitų metų pradžios. Šiuo metu abiturientai laiko vieną privalomą – lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą. 2015-aisiais norintiesiems gauti valstybės finansavimą studijoms universitetuose ir kolegijose bus privalu laikyti ir užsienio kalbos egzaminą.

Baigė svarstyti biudžeto projektą

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas (ŠMKK) praėjusio trečiadienio (11 06) posėdyje baigė svarstyti 2014 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą. Komiteto posėdyje buvo svarstomi piliečių, asociacijų, kitų suinteresuotų asmenų, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, Seimo narių pasiūlymai dėl šio įstatymo projekto. Pavyzdžiui, Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) siūlė papildyti įstatymo projekto 4 str. tokia nuostata: „Įvykdžius bendruosius ugdymo planus ir visiškai patenkinus mokymo reikmes, nepanaudota speciali tikslinė dotacija mo-

kinio krepšeliui finansuoti gali būti perskirstyta kitoms švietimo reikmėms finansuoti, pirmiausia išskolinimams už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes padengti.“

Komitetas atmetė šį pasiūlymą ir balsavo už kitą formuluo- tę: „Savivaldybių perskirstomai mokinio krepšelio lėšų daliai numatyta, bet nepanaudota speciali tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti, ketvirtąjį ketvirtį naudojama darbuotojams, kuriems už darbą mokama iš mokinio krepšelio lėšų, darbo užmokesčiui, išeitinėms išmokoms ir kitoms su darbo santykiais susijusioms išmokoms ir kompensacijoms mokėti.“

Kas liko – nebe Miko

Švietimo ir mokslo ministerija ir švietimo profesinės sąjungos pasiekė, kad jau šiemet lėšos, kurios atlieka dėl mokinių skaičiaus sumažėjimo nuo rugsėjo 1 d., būtų paliekamos švietimo sistemoje, o ne grąžinamos atgal į biudžetą, kaip buvo iki šiol.

Praėjusią savaitę (11 05) vykusiam Vyriausybės posėdyje buvo pritarta Mokinio krepšelio (MK) lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos pakeitimams. Vyriausybė nutarė, kad, 2013 m. perskirstant lėšas pagal 2013 m. rugsėjo 1 d. pasikeitusį sutartinių mokinių skaičių, pirmiausia kiekvienai savivaldybei skiriama MK lėšų suma, apskaičiuota pagal sutartinių mokinių skaičių 2013 m. rugsėjo 1 d., o likusi specialios

tikslinės dotacijos suma paskirstoma savivaldybėms, kuriose pagal 2013 m. rugsėjo 1 d. duomenis sutartinių mokinių skaičius sumažėjo, proporcingai jų sutartinių mokinių skaičiaus sumažėjimui. Vyriausybė taip pat nutarė, kad į valstybės biudžetą būtų grąžinama specialios tikslinės dotacijos MK finansuoti dalis, kuri 2013 m. nepanaudojama MK lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikoje nurodytoms mokymo reikmėms tenkinti.

Kitaip tariant, atsižvelgiant į sumažėjusį mokinių skaičių, atsilaisvinusios mokinio krepšelio lėšos 2013 m. lieka švietimo sistemoje ir bus paskirstytos savivaldybėms. Devynioms savivaldybėms, kuriose mokinių skai-

čius nuo rugsėjo padidėjo, papildomai bus skirti 5 mln. Lt su ugdymu susijusioms išlaidoms padengti, o likusi sutaupyta mokinio krepšelio dalis (3 mln. Lt) liks savivaldybėse, kuriose mokinių skaičius mažėja, tačiau jos išlaiko panašią švietimo infrastruktūrą.

Tikimasi, jog šis Vyriausybės nutarimas sudarys galimybes padengti bent dalį lėšų poreikio pedagogų išeitinėms ir kitoms susijusioms išmokoms mokėti – tam būtų naudojamos ne ugdymo planui įgyvendinti skirtos lėšos, bet lėšos, atsilaisvinusios nuo rugsėjo 1 d. Šiomis lėšomis planuojama atsiskaityti ir už prekes bei paslaugas, būtinas tinkamam ugdymui užtikrinti.

Pedagoginės visuomenės gerovė rūpi tik ketvirtadaliui

Praėjusią savaitę vykusioje Lietuvos švietimo įstaigų profesinės sąjungos (LŠIPS) Klaipėdos r. susivienijimo ataskaitinėje rinkiminėje konferencijoje minėta, kad šiuo metu LŠIPS Klaipėdos r. susivienijime yra 15 rajono švietimo įstaigų ir 236 nariai: 186 pedagogai ir 51 aptarnaujančio personalo atstovas. Profesinės sąjungos veikloje dalyvauja 37 proc. visų rajono pedagogų. Susivienijimo pirmininkė B.Vaičiukauskienė pastebėjo, jog per paskutinius penkerius metus profesinės sąjungos narių skaičius truputį sumažėjo. Pasak jos, tai lėmė nesutarimai Lietuvos

švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) viduje, dėl kurių ėmė blėsti švietimo darbuotojų pasitikėjimas organizacija. Įtakos narių mažėjimui turėjo ir mažėjantis pačių pedagogų skaičius. 2007–2008 mokslo metais Klaipėdos rajone dirbo 573 pedagogai, o šiais mokslo metais bedirba tik 505. Šios priežastys lėmė, jog Klaipėdos r. susivienijimo narių skaičius nuo 254 narių 2009 m. sumažėjo iki 236.

Pasak B.Vaičiukauskienės, per paskutinius ketverius metus Klaipėdos r. susivienijime mažėjo pedagogų profesinės sąjungos narių skaičius, tačiau augo aptarnau-

jančio personalo narių skaičius. Nuo 37 narių 2008 m. jis padidėjo iki 51. Tačiau vis dar yra mokyklų, kurių profesinėse organizacijose nėra nė vieno aptarnaujančio personalo atstovo. „Įdomu kodėl? Ar tai per didelio „lojalumo“ savo įstaigos vadovams pasekmė, ar pinigų gaila nario mokesčiui, ar vėl kažkokia nepaaiškinama baimė būti aktyviam, drąsiam?“ – retoriškai klausė B.Vaičiukauskienė.

Konferencijos delegatai vieningai balsavo, jog antrą kadenciją iš eilės susivienijimui vadovautų B.Vaičiukauskienė. Pirmininkės pavaduotojais išrinkti S.Paukštys ir V.Nekrevičiūtė.

Ministro žodžiai ir jų garsūs aidai

D.Pavalkis: tokių universitetų neturi būti

Ne sykį aštriais pasisakymais visuomenę nustebinęs švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis vėl pasižymėjo. „Universitetai blogina kokybę, bet nėra uždaromi <...>. Klausimas, ar turėtų funkcionuoti Šiaulių universitetas, Pedagoginis universitetas (Edukologijos universitetas – *red. pastaba*), ruošdami ne visiškai kokybišką produkciją Lietuvos rinkai“, – antradienį (11 12) per opozicinių Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų ir Liberalų sąjūdžio frakcijų posėdį kalbėjo ministras. Jo tvirtinimu, šiemet Šiaulių universitetas priėmė daug pirmakursių, kurių vidurkis gerokai mažesnis už priimtųjų į Šiaulių kolegiją.

Ministras taip pat kritikavo šiuo metu galiojančią universitetų autonomiją, kuri esą aukštosioms mokykloms leidžia daryti tai, ką jos nori. „Klaipėdos universitete turime dvejus metus nelegaliai dirbantį rektorių“, – atkreipė dėmesį D.Pavalkis. Ministras taip pat kalbėjo, kad, nepaisant paskutinių aukštojo mokslo reformų, kai kurių šalies universitetų studijų kokybė pagerėjo nedaug. Seimo opozicijos atstovams ministras pripažino, kad valstybė vėl ruošiasi keisti studijų finansavimo tvarką. Tačiau kaip tai bus padaryta, D.Pavalkis dar nepasakojo.

Ministras mano, kad valstybė turi stiprinti įtaką aukštosiose mokyklose, tačiau jos galėtų išlaikyti autonomiją. Taip esą būtų galima pagerinti studijų kokybę, nes dabar kai kuriose švietimo įstaigose orientuojamasi ne į kokybę, o į verslą, priimant kuo daugiau už savo pinigus besimokančių žmonių.

„Reikia riboti universitetų apetitus, kad jie konkuruotų ne su kaimynais, o ruošų tai, ką sugeba geriausiai“, – problemas vardijo ministras. Dabar esą visi stengiasi parengti kuo daugiau ir įvairesnių bei besidubliuojančių studijų programų, tačiau jų kokybė yra abejotina. „Reikia atkurti valstybės įtaką autonominiams įstaigoms, o tai galima padaryti tik per valstybės finansavimą. Dabartinė autonomija nėra idealiai gera“, – svarstė ministras.

Šalies kolegijose, anot D.Pavalkio, taip pat yra daug bėdų. Dalis šių mokyklų jau bankrutavo. Kolegijų valdymo organuose – tarybose, sistemos vadovo teigimu, dirba nekvalifikuoti žmonės, kurie niekaip nesusiję su švietimu. „Kolegijų valdymą mes siūlome šiek tiek griežtinti“, – tvirtino ministras. Jis išreiškė susirūpinimą tuo, kad kolegijos bando mėgdžioti aukštąsias mokyklas, o ne specializuojasi savo srityje. Esą kai kurias kolegijas reikia paversti profesinėmis mokyklomis.

Ministras sakė, kad Šiaulių ir Edukologijos universite-

Gabrielės Tervidytės nuotr.

tų likimas dar neaiškus. Sistemos vadovas norėtų, kad regioniniai universitetai išliktų, tačiau valstybė, kaip jų steigėja, ministro manymu, turėtų imtis kokių nors priverstinių žingsnių.

A.Abišala: LEU – keista mokykla

Tai, kad 60–70 proc. Lietuvos abiturientų kasmet siekia universitetinio išsilavinimo, Lietuvos vadybos konsultantų asociacijos valdybos narys Aleksandras Abišala vadiną absurdu.

„Aš neanalizavau šių metų stojimo rezultatų, bet visiškai akivaizdu, kad kai kurie mažieji universitetai tiesiog dirbtinai bando prisitraukti studentų ir išlaikyti krepšelių skaičių. Iš kai kurių universitetų galėtų išeiti visai neblogos kolegijos. Ši grandis yra reikalinga. Ir apskritai, kad universitetinio išsilavinimo siekia 60 70 proc. abiturientų, skamba gražiai, bet yra visiškai absurdas. Universitete turėtų studijuoti apie ketvirtadalis vidurinės baigusio jaunimo, kita dalis – vadinamosiose kolegijose, aš jas vadinčiau aukštesniosiomis mokyklomis, kuriose būtų galima įgyti puikų profesinį išsilavinimą ir išleisti žmones į darbo rinką“, – „Žinių radijo“ laidoje „Dienos klausimas“ savo mintis dėstė A.Abišala. Jo nuomone, Lietuvoje pakaktų 2–5 universitetų vietoj dabar egzistuojančių 13 aukštųjų mokyklų.

„Kiekis ne taip svarbu, svarbiausia, kad būtų aiški kryptis ir jų stiprinimas. Labiau kalbama ne apie kaštų mažinimą, o apie mokslinių, pedagoginių pajėgumų didinimą“, – teigė A.Abišala.

Pasak A.Abišalos, Lietuvoje klaidingai suvokiama ir

aukštųjų mokyklų autonomija. „Universitetai yra valstybiniai ir mūsų visų finansuojami. Todėl visuomenei turi duoti naudą“, – akcentavo laidos pašnekovas.

„Antra bėda, jog manoma, kad tos įstaigos yra skirtos tam, kad geri žmonės turėtų kur dirbti. Iš tikrųjų tie universitetai turi duoti naudą klientams, tai yra studentams ir visuomenei. Tai dažnai pamirštama ir sakoma, kad universitetams susijungus, jų vadovams ir darbuotojams gali būti blogai. Tai blogas požiūris“, – dėstė A.Abišala.

Švietimo ir mokslo ministrui D.Pavalkiui išreiškus nuomonę, kad Šiaulių ir Edukologijos universitetų išvis neturėtų būti, A.Abišala pasidalijo savo požiūriu: „Edukologijos universitetas – keista mokykla, aš įsivaizduočiau, kad žmogus, norėdamas būti mokytoju, pirmiausia turėtų įgyti profesiją, išmokyti, pavyzdžiui, geografijos – ir tada baigti pedagogikos kursus, kurie turėtų trukti pusmetį ar metus.“

D.Jurgaitis: bendruomenė nustebinta ir šokiruota

Šiaulių universiteto (ŠU) laikinasis rektorius Donatas Jurgaitis spaudoje atsikirta ministrui. Jis priminė, kad D.Pavalkis praeitų mokslo metų pabaigoje viešėdamas Šiauliuose sakė, jog universitetas čia reikalingas. „Jeigu ministro nuomonė pasikeitė radikaliai, gal mes ją nusipelnėme išgirsti tiesiogiai iš ministro lūpų?“ – retoriškai klausia ŠU rektorius. Jo teigimu, ŠU bendruomenė nustebinta ir šokiruota dėl ministro D.Pavalkio viešai išsakytų minčių apie Šiaulių universitetą.

Seimo opozicijos atstovai piktinasi ministru

Pirmieji į ministro kritiškus žodžius apie du (Šiaulių ir Edukologijos) universitetus sureagavo trys Seimo nariai: Edvardas Žakaris, Valerijus Simulikas ir Arvydas Mockus. Jie pareiškė: „Esame įsitikinę, kad Šiaulių universitetas turi visas galimybes tapti stipriu regioniniu universitetu, matome jo pastangas eiti ta linkme, todėl mūsų, politikų, tikslas irgi turėtų būti vienas – padėti, o ne stengtis sužlugdyti.“

Prie jų nuomonės netrukus prisijungė ir Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narys prof. Vytautas Juozapaitis. Jis pareiškė, kad tokie neatsakingi ministro žodžiai neigiamai veikia visą Lietuvos akademinę švietimo bendruomenę, kurios žymią dalį sudaro minėtų aukštųjų mokyklų absolventai, žeidžia sąžiningų ir garbingų pedagogų mokslininkų, šiuose universitetuose dirbančių bei gerai ir puikiai besimokančių studentų garbę ir orumą, diskredituoja aukštąsias mokyklas bei kelia sumaištį visuomenėje.

„Dialogo“ inf.

POŽIŪRIS

Nuostabi pamoka

Remigijus ŠIMAŠIUS,

Lietuvos politikas, buvęs teisingumo ministras

Pamoka, kuri pakeis mūsų požiūrį į gyvenimą negrįžtamai.

Štai istorijos esmė:

Mokytoja mamai: „Jūs dukrai sunkokai sekasi matematika. Reikėtų jos pasimokyti papildomai.“

Mama: „O kas mano dukrai sekasi gerai?“

Mokytoja: „Lietuvių kalba jai sekasi tiesiog puikiai.“

Mama: „O tai kodėl jūs siūlote papildomai mokytis matematikos, o ne lietuvių kalbos?“

Šviesi moteris (istorijoje ji mama), kuri man tai papa-

sakojo, sugebėjo į šį trumpą dialogą sutelkti visa, kas yra svarbu mokyme, versle, politikoje.

Kai kada tai apčiuopti yra labai sunku, tačiau šį kartą išgauta visa laisvės, individualizmo, pasirinkimo, kūrybiškumo, darbo pasidalinimo, atsakingumo, proto esmė.

Kiek mes būtume laimingesni ir turtingesni, jei šią pamoką išmoktume.

Iš Remigijaus Šimašiaus „Facebooko“ paskyros

Kas jiems ištis rūpi?

► Atkelta iš 1 p.

Nepriklausomybė ganėtinai pakeitė mokyklos pasaulėžiūrą atmosferą: tiesioginis ateizmas iš mokymo programų išnyko, mokytojai gali demonstruoti savo religingumą, o tikinčiųjų tėvų vaikai lankyti tikybos pamokas.

Tačiau karingo ateizmo atsisakiusi naujosios Lietuvos mokykla tapo labai atsargi, o neretai ir visai indiferentiška dvasinių vertybių formavimo atžvilgiu.

Kaip tokiomis aplinkybėmis klostosi mokinių vertybiniai santykiai? Kokią vietą užima juose dvasinės vertybės?

Jausmai – dvasios veidrodys

Lietuvos paauglių dvasinių vertybių pajautą 1999 ir 2009 metais tyrinėjusi profesorė socialinių mokslų (edukologijos) habilituota daktarė Elvyda Martišauskienė teigia, kad dvasinę mokinio būseną pirmiausia rodo jo išgyvenimai. Pasak profesorės, daugiau nei pusė (52 proc.) tyrime dalyvavusių paauglių dažniausiai patiria komunikacinius išgyvenimus. Juos galima sieti su draugiškumo, tarpusavio supratimo, pagalbos, pritarimo patyrimu. Tačiau tikrasis bendravimo turinys vis dėlto lieka nežinomas. Jį, anot mokslininkės, leidžia pajauti kiti paauglių išgyvenimai.

Pasak E.Martišauskienės, per 27 proc. tyrimo dalyvių paauglių į malonių išgyvenimų sąrašą priekį kelia praxinius (gr. *praxis* – veikimas, veikla) ir hedonistinius jausmus. Tai jausmai, kurie byloja, kad paaugliai patiria darbo džiaugsmą, jaučia pakilumą, kai pasiseka pasiekti gerų rezultatų, bet jiems tiek pat malonus ir mėgavimasis skaniu maistu, gyvenimo smagumais, poilsiu, nevaržoma aplinka. Panašaus didumo paauglių respondentų daliai (25 proc.) didžiausią džiaugsmą teikia altruistiniai išgyvenimai – didelis pasitenkinimas, kai pasiseka ką nors gero padaryti artimiesiems žmonėms.

Taigi bendravimo, veiklos sėkmės, sunkumų įveikimo, noro padėti kitam žmogui bei kūno ir dvasios komforto patenkinimo poreikiai ir sudaro šiuolaikinių paauglių vertybinių išgyvenimų branduolį.

Didžiausia vertybė – bendravimas

Gerokai mažiau paaugliai išgyvena dėl kitų dvasinių vertybių. Tik 14 proc. paauglių į malonių išgyvenimų viršūnę iškelia estetinius išgyvenimus, kuriuos patiria skaitydami knygas, klausydamiesi muzikos ar stebėdami paveikslus. Bemaž tiek pat (12 proc.) tyrimo dalyvių didžiausius malonius išgyvenimus sieja su azartu, kova ir rizika. Kitaip tariant, aukština pugnistines (lot. *pugna* – kova, mūšis) vertybes. Gloristinius (pranašumo, savo vertės iškėlimo) išgyvenimus dažniausiai patiria 11 proc., o romantinius (paslaptį, nepatirtus jausmus nežinomoje aplinkoje) – 10 proc. paauglių respondentų.

Tik 4–5 proc. tyrime dalyvavusių paauglių daugiausia džiaugsmo teikia pažintiniai, gamtiniai, akizityviniai (daiktų įgijimo ir kaupimo), religiniai ir tautiniai išgyvenimai.

Zitos Siogerienės nuotr.

Romantinius jausmus dažnai išgyvenančių paauglių dalis per dešimtmetį sumažėjo per pusę.

Maža to – prie rečiausiai patiriamų išgyvenimų net 27 proc. paauglių priskiria tautinius, 18 proc. – estetinius, 12 proc. – pažintinius ir 10 proc. – religinius išgyvenimus.

Pasak E.Martišauskienės, stabiliausi paauglių jausmus maitinantys šaltiniai yra bendravimas su bendraamžiais, pramogos ir nepamokinė veikla, kaip mažiausiai jausmams paveikūs nurodomi mokymasis, bendravimas su mokytojais, tikėjimas į Dievą, seksas ir narkotikai.

„Galima manyti, kad paauglių deklaruojami jausmai rodo dar nemažą išgyvenimų sumaištį, kai lygia greta pripažįstami hedonistiniai ir altruistiniai, tautiniai ir akizityviniai potyriai, o tai iš dalies būtų sietina su amžiaus ypatumais, tačiau negalima neatkreipti dėmesio į tai, kad daugiau respondentų jaučia pakilius išgyvenimus dėl dvasiškai neutralių ar net dvasinės vertybės priešiško dalyko, o aukščiausią dvasinį potencialą ikūnijančius religinius ir tautinius jausmus nustumia į paribį. Komunikaciniai išgyvenimai, atrodo, dar telkiasi apie tarpasmeninius patyrimus, nesiejant jų su platesniu kontekstu. Ypač kelia susirūpinimą menka estetinių ir gnostinių vertybių pajauta“, – 2009 m. atlikto tyrimo duomenis komentuoja E.Martišauskienė.

Stiprėja pragmatiniai santykiai

E.Martišauskienės tyrimų duomenys leidžia pamatyti, kaip keitėsi mokinių išgyvenimai per paskutinį dešimtmetį. Mat analogišką tyrimą tose pačiose Vilniaus ir Kauno mokyklose profesorė atliko ir 1999 metais.

Žvelgiant į duomenis, akivaizdu, kad bendros jausmų išgyvenimo tendencijos išlieka panašios. Tačiau atsiranda ir skirtumų: daugiausia (20 proc.) suintensyvėjo komunikaciniai išgyvenimai. Panašu, kad tai susiję ir su komunikacinių technologijų proveržiu. Šiek tiek (1–3 proc.) suintensyvėjo praxiniai, hedonistiniai, altruistiniai, gloristiniai, estetiniai išgyvenimai. Tačiau romantinius jausmus dažnai išgyvenančių paauglių dalis per dešimtmetį sumažėjo per pusę. 2–4 proc. sumažėjo ir mokinių, kurie stabiliausiai patiria akizityvinius, religinius, gamtinius, gnostinius ir tautinius išgyvenimus.

Panašias tendencijas rodo ir paauglių pripažįstami dvasinių išgyvenimų šaltiniai. 1999-ųjų tyrimo duomenis palyginus su 2009-ųjų, aiškėja, kad dar labiau pripažįstami daugiausia malonių išgyvenimų teikiantys šaltiniai: bendravimas su draugais (padidėjo 29 proc.), menas (20 proc.), kūryba (14 proc.), nepamokinė veikla (13 proc.). O tie išgyvenimų šaltiniai, kurie teikė paaugliams mažiau džiaugsmo praėjusį dešimtmetį, dar mažiau jį žadina ir 2009-aisiais. Per dešimtmetį 5–4 proc. sumažėjo mokymosi, tikėjimo į Dievą teikiama malonūs išgyvenimai.

„Galima manyti, kad paaugliai labiau jaučia išorinę laiko dvasią, bet mažėja jų dvasinio pasaulio jutimo amplitudė, ypač religinių, tautinių, gamtinių, gnostinių išgyvenimų srityse, stiprėja pragmatinis santykis“, – konstatuoja profesorė.

Mokymasis – ne vertybė

„Visų dvasinių vertybių išgyvenimai kelia rūpesčių“, – konstatuoja E.Martišauskienė. Bet problemiškesniais ji laiko gnostinius (pažintinius) jausmus, kurie yra glaudžiausiai susiję su svarbiausia paauglių veikla – mokymusi, tačiau neatliepia laikmečio iššūkių ir turi tendenciją silpnėti. Profesorė neramu ir dėl asmens tapatumą įprasminančių tautinių ir religinių išgyvenimų, kurie, jos tyrimo duomenimis, taip pat silpnėja.

Pasak E.Martišauskienės, daugelio dalykų paauglys dar negali adekvačiai suprasti, todėl labai svarbus pedagogo išmanymas, kuris grįstinas ne tik dalyko ir ugdymo teorijos žiniomis, bet ir transcendentiniu žvilgsniu į ugdymo(si) tikrovę. „Tai atspirties taškas tiek gabumų vystymui, tiek juos sieti su kilniais idealais. Tačiau pirmiausia tokia misija turi teikti džiaugsmą pedagogui, šiuo požiūriu įprasmininti jo gyvenimą“, – tikina profesorė.

Parengė Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Emocijų klasifikacija pagal B.Dodonovą

Emocijos	Poreikiai	Emocijų raiška
Altruistinės	Paramos, pagalbos, globos poreikiai, noras suteikti kitam žmogui džiaugsmą ir laimę.	Nerimas dėl kieno nors likimo, džiaugsmas dėl kito sėkmės, taip pat švelnumo ir ištikimybės, gaudulio, atsidavimo ir gailesčio išgyvenimai.
Komunikacinės	Bendravimo poreikiai: emocinio artumo, noras dalytis mintimis ir išgyvenimais, įgyti kitų pritarimą.	Simpatijos, palankumo, pagarbos, garbingumo, dėkingumo išgyvenimai.
Gloristinės	Savęs įtvirtinimo, pripažinimo, garbės, dėmesio ir buvimo žavėjimosi objektu poreikiai.	Savimeilės ir revanšo, išdidumo, pranašumo ir pasitenkinimo savimi išgyvenimai.
Praxinės	Veiklos sėkmės, gerų darbo rezultatų poreikiai.	Įtampos ir entuziazmo, gėrėjimosi ir malonaus nuovargio, pasitenkinimo išgyvenimai.
Gnostinės	Kognityvinės harmonijos, kai atrandama kas nors nauja, nežinoma, esminga, poreikis.	Nuostabos ar abejojimo, aiškumo ar svyravimo, sprendimo artumo ir atradimo džiaugsmo išgyvenimai.
Pugnistinės	Sunkumų įveikimo, kovos poreikiai.	Stiprių pojūčių, pavojo svaigulio ir rizikos, azarto, maksimalaus savo jėgų sutelkimo išgyvenimai.
Romantinės	To, kas neįprasta, paslaptis, nepatirta, siekiai.	„Šviesaus stebuklo“ laukimo, sureikšminimo to, kas vyksta, grėsmės, paslapties išgyvenimai.
Estetinės	Grožio, darnos troškimas.	Gėrėjimosi grožiu, pakylėto ir dramatiško, lyriško, šviesaus, mielo, artimo ir brangaus išgyvenimai.
Akizityvinės	Daiktų įgijimo, kaupimo, kolekcionavimo poreikiai.	Pasitenkinimo arba džiaugsmo, įgijus naują daiktą, išplėtus savo kolekciją, išgyvenimai.
Hedonistinės	Kūno ir dvasios komforto patenkinimo poreikiai.	Gėrėjimosi maloniais pojūčiais, kuriuos teikia skanus maistas, šiluma, saulė; nerūpestingumo, saldaus tingulio, lengvos euforijos išgyvenimai.

Dieveniškų vaizdai ir kvapai

Elena TERVIDYTĖ

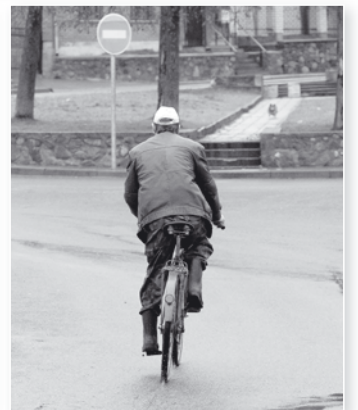
Dieveniškės – Lietuvos „apendiksė“. 27 kilometrai už Šalčininkų, prie pat Baltarusijos sienos.

Pirmą sykį šitame miestuke buvau studijų metais. Teatsimenu, kad kambariokės Genovaitės mama jos namelius užgriuvusiems studentams *pečiuje* kepė bandas iš stambiai tarkuotų bulvių. Skanesnio valgio būt negali. Atskirame puode buvo šildomas padažas su spirgučiais ir žolelėmis. Atsimenu tą kvapą.

Šįkart einant per miestelį lydėjo kitas kvapas – mėžiamo mėslo – ir jis atgaivino dar ankstesnius prisiminimus.

Man bebaigiant vidurinę tėtis jau sunkiai sirgo, tad daug darbų tekdavo daryti man. Regis, 1968-ųjų vasarą nusprendžiau, kad reikia iš tvartelio mėsą išmėžti. Ir tada vieną saulėtą dieną netikėtai mūsų kieme pasirodė mano mylima literatūros mokytoja Valerija Pučkienė. Išlindau iš į žemę pasmegusio tvartelio basom mėšlinom kojom, prakaituota... O mokytoja stovėjo puošni, kvapni. Norėjau skradžiai žemę prasmegti, – gerai, kad likimas mūsų norų dažnai nepaiso.

Dabar mano mokytoja guli po sunkios operacijos, o aš einu per Dieveniškės. Su kvapais ir prisiminimais.

Čia užrašai dviem kalbom. Čia namai „lenkiškom“ spalvom dažyti. Daug varganų, pagriuvusių. Nuniokoti, kaip beveik visuose Lietuvos miesteliuose, kultūros namai. Šviečia mokykla ir paštas. Ypatinga atmosfera, aišku, bažnyčioje ir šventoriuje. Už fasado yra klebono gyvenimo ir ūkio. Pravertas kambario langas, tingiai atremta šluota teikia artumo ir gyvasties.

Miestelyje yra dvi kavinės. Viena nedirbo, kitoje buvo užsakyti gedulingi pietūs. Ir Šalčininkuose tas pats. Tad šį kartą likome ne tik be *pečiuje* keptų bandų, bet ir be pietų.

Tačiau kelionė buvo puiki. Didžiausias įspūdis – šis kryžius. Vienas laukuose.

KLAUSIATE ATSAKOME

Ar galima vaikui suteikti motinos pavardę be tėvo sutikimo?

Vieno mano vadovaujamos klasės mokinio mama pasiteiravo, kaip pakeisti vaiko pavardę. Ji išsituokusi ir nori suteikti vaikui savo mergautinę pavardę.

Vadovaujantis teisingumo ministro įsakymu Nr. 111 (2001 06 20) patvirtintų Asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklių 15 punktu, nepilnamečių vaikų pavardės keisti leidžiama, jeigu pavardės keičia abu tėvai arba vienas iš turimų tėvų. Kai pavardę keičia tik vienas iš tėvų, nepilnamečio vaiko pavardę keičiama, jei pateikiamas kito iš turimų tėvų rašytinis sutikimas ir vaiko, jeigu jam yra suėję 10 metų, rašytinis sutikimas.

Taisyklių 17 punkte įtvirtinta, kad jeigu vienas iš nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimo metu pasilieka savo iki santuokos turėtą pavardę, nepilnamečio vaiko pavardę gali būti keičiama, jei pateikiamas kito iš turimų tėvų rašytinis sutikimas ir vaiko, jeigu jam yra suėję 10 metų, rašytinis sutikimas.

Be to, teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-160 (2006 05 19) patvirtintų Civilinės metrikacijos taisyklių 103 punkte numatyta, kad civilinės būklės aktų įrašus papildo, ištaiso ir pakeičia, jeigu tai pakankamai pagrįsta ir tarp suinteresuotų asmenų nėra ginčo, jų gyvenamosios vietos civilinės metrikacijos įstaiga.

Taigi, nepilnamečio vaiko pavardę be vaiko tėvo sutikimo negali būti pakeista. Jeigu tokio sutikimo jis neduotų, galima būtų vadovautis Civilinės metrikacijos taisyklių 103 punktu. Jis nurodo: jeigu tarp suinteresuotų asmenų kyla ginčas, įrašų papildymo, ištaisymo ir pakeitimo klausimai sprendžiami teismine tvarka.

Ar mokykla privalo turėti ir naudoti antspaudą?

Sklinda kalbos, kad mokykla nebeprivalo turėti net antspaudų. Nejaugi dokumentuose pakanka tik mokyklos vadovo parašo?

Vadovaujantis 2013 m. liepą įsigaliojusiu Civilinio kodekso (CK) 2.44 str. pakeitimu, dokumentas privalo būti patvirtintas juridinio asmens antspaudu tik tais atvejais, kai pareiga turėti antspaudą nustatyta juridinio asmens steigimo dokumentuose arba įstatymuose.

Toks minėto įstatymo pakeitimas padarytas, nes reikalavimai naudoti antspaudus privatiems fiziniams ar juridiniams asmenims laikytini nepagrįstais, kadangi antspaudų naudojimas savo esme atitinka ir dubliuoja asmens parašo funkciją – patvirtina dokumento ir jį išdavusio asmens tikrumą. Mat net jei minėta antspaudų funkcija ir padėtų užtikrinti juo tvirtinamų sandorių ar atliekamų veiksmų teisėtumą, vis tiek išliktų antspaudų suklaidojimo tikimybė. Atsižvelgiant į tai, tuose teisės aktuose, kuriuose buvo išlikę perteklinis reikalavimas turėti antspaudą, šis reikalavimas panaikintas, o CK nustatytas aiškus draudimas reikalauti dokumentus tvirtinti juridinio asmens antspaudu, išskyrus atvejus, kai reikalavimas turėti antspaudą numatytas juridinio asmens steigimo dokumentuose arba įstatyme. Taip pat kituose CK straipsniuose atlikti pakeitimai atsisakant antspauduoto voko sąvokos, ją pakeičiant formuluote „voko apsaugos nuo pažeidimų priemonės“.

Vienas iš susijusių įstatymų – Elektroninio parašo įstatymas, kurį Seimas pakeitė 2013 m. liepos 2 d. įstatymu Nr. XII-508. Elektroninio parašo įstatyme dabar įtvirtinta, jog juridinio asmens atstovo elektroninio parašo galia yra prilyginama juridinio asmens atstovo parašo, patvirtinto juridinio asmens antspaudu, kai pareiga turėti antspaudą nustatyta juridinio asmens steigimo dokumentuose arba įstatymuose, galiai rašytiniuose dokumentuose.

Tikimasi, kad panaikinus reikalavimus naudoti antspaudus nepagrįstai nebus varžomi privatiniai teisiniai santykiai, sumažės administracinė našta. Tai neturėtų paveikti sudaromų sandorių teisėtumo, kuris užtikrinamas kitomis poveikio priemonėmis.

Pažymėtina, kad prievolė turėti antspaudą nustatyta institucijoms, kurios vykdo valstybės ar savivaldybių funkcijas. Lietuvos valstybės herbinį antspaudų naudojimas yra senas reiškinyss ir tai labiau atlieka simbolinę funkciją.

Kokios neatvykimo į darbą be svarbios priežasties pasekmės?

Ar mokytojas, kuris į mokyklą be svarbių priežasčių neatvyko visą darbo dieną, turi būti atleistas iš darbo?

Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos (nutartis byloje Nr. 3K-3-257/2004) išaiškinimu, ar neatvykimą į darbą be svarbių priežasčių laikyti šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu, sprendžia darbdavys atsižvelgdamas į visas kitas aplinkybes, kuriomis tas pažeidimas buvo padarytas (neatvykimo į darbą priežastis, darbuotojo kaltės laipsnį: tyčia ar neatsargumas ir kt.). Net ir pripažinus darbo drausmės pažeidimą šiurkščiu, tai nereiškia, kad darbuotojui vien dėl to gali būti taikoma griežčiausia drausminė nuobauda – atleidimas iš darbo. Esant šiurkščiam darbo pareigų pažeidimui darbdavys gali taikyti ir lengvesnes drausmines nuobaudas: pastabą ar papeikimą. Parinkdamas drausminės nuobaudos rūšį pagal Darbo kodekso 238 str. nustatytus kriterijus (darbo drausmės pažeidimo sunkumą, sukeltas pasekmes, darbuotojo kaltę, aplinkybes, kuriomis šis pažeidimas buvo padarytas, atsižvelgiant, kaip darbuotojas dirbo anksčiau) darbdavys taip pat turi įvertinti skiriamos drausminės nuobaudos tikslingumą ir jos įtaką darbo drausmės užtikrinimui.

Parengė Vytautas STRAZDAS

Už komentarus atsako ir jų skleidėjai

Estijos verslininkas Vjatseslavas Leedas Europos Žmogaus Teisių Teisme (EŽTT) laimėjo bylą prieš portalą „Delfi“. EŽTT patenkino verslininko teismui pateiktą ieškinį ir nusprendė, kad portalas turi atsakyti už jo skelbiamų naujienų komentarus. Kitaip tariant, teismas nusprendė, kad nors V.Leedo garbę ir orumą žeminančius komentarus portale „Delfi“ paskelbė tretieji asmenys, portalas yra atsakingas už visus ką nors skaudinančius ir žeminančius komentarus.

EŽTT: ieškovas gali rinktis

Į EŽTT, beje, kreipėsi ne verslininkas, o pats portalas „Delfi“. Jis apskundė Estijos Valstybinio Teismo (EVT) 2009 m. birželio sprendimą, kuriame buvo padaryta išvada, kad interneto portalas yra atsakingas už jame paskelbtus „netinkamus vertinimus“. Be to, EVT nepakeitė apylinkės teismo sprendimo, remiantis kuriuo „Delfi“ turi atlyginti laivybos bendrovės savininkui V.Leedui nematerialinę žalą, kuri siekia 5 tūkst. kronų ir kuri patirta dėl verslininko teisių pažeidimo. EVT sutiko su žemesnės instancijos sprendimu, kad 20 komentarų, pasirodžiusių po straipsnio apie V.Leedo bendrovę paskelbimo 2006 m. sausio 24 d., yra vulgarūs, žeminantys orumą ir grasinantys.

EVT padarė išvadą, kad portalo operatorius privalo užkirsti kelią akivaizdžiai neteisėto pobūdžio komentarų pasirodymui portale. Jeigu vis tik tokie komentarai paviešinami, portalo operatorius privalo kuo greičiau juos pašalinti. Estijos teismas pažymėjo, kad panašūs išpareigojimai ir reikalavimai išmokėti kompensacijas yra pateisinamas žodžio laisvės apribojimas, nes jais siekiama ginti garbę ir gerą žmogaus vardą. Be to, portalo veiksmai dėl ko-

mentarų publikavimo internete nėra vien tik techniniai, jie nėra automatiško ar pasyvaus pobūdžio.

„Atsakovo (portalo „Delfi“, – red. pastaba) pareiga – ne tik teikti tarpininkavimo paslaugas. Atsakovas yra į savo portalo struktūrą integravęs terpę komentarų publikavimui, siūlydamas svetainės lankytojams papildyti naujienas savo vertinimais ir nuomonėmis. Atsakovas ragina aktyviai komentuoti naujienas“, – nurodė EŽTT. Šio teismo vertinimu, nuo komentarų skaičiaus priklausantis portalo lankomumas, o nuo pastarojo – ir pelnas iš portale skelbiamos reklamos.

„Tokiu būdu atsakovas yra ekonomiškai suinteresuotas, kad komentarų būtų daugiau. Tai, kad atsakovas nėra komentarų kūrėjas, nereiškia, jog jis neturi mechanizmų komentarų terpei kontroliuoti, – pažymima teismo nutartyje. – Atsakovas nustato komentavimo taisykles ir įneša savo pataisas, kai taisyklės pažeidžiamos.“

EŽTT pažymėjo, kad pastaruoju atveju komentarų skleidėjas yra ir portalas „Delfi“, ir komentarų kūrėjas. „Ieškovas turi teisę pasirinkti, kam kelti ieškinį, ir šiuo atveju ieškinys pateiktas tik atsakovui“, – aiškino teismas.

E.Kūris: padariniai bus milžiniški

Buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas Egidijus Kūris Konstitucijos dienos proga prezidentūroje vykusioje diskusijoje šį EŽTT sprendimą komentavo taip: „Aš manau, kad padariniai yra milžiniški arba turės būti milžiniški būtent Lietuvos nekultūringai internetinei erdvei. Tai yra, mano manymu, fundamentali byla. „Delfi“ – ta motininė „Delfi“ kompanija, kurios atmainą turime Lietuvoje, – bylinėjosi su Estijos valstybe ir bylą pralaimėjo.“

Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo labai aiškų principą: kad už interneto komentarų turinį, įžeidžiančius, šmeižikiškus ir visus kitus purvinius komentarus, kurių sklaidina mūsų interneto erdvė, atsako pats portalas. Kitaip sakant, atsako tas, kas iškabino šitą skelbimų lentą, į kurią kiekvienas gali rašyti savo brudą. Dar daugiau,

man atrodo, labai svarbu, kad teismo sprendime pažymėta, jog tos žiniasklaidos priemonės uždirba iš šito purvo, nes kiekvienas tas *clicks* joms neša pinigus.

Man tik labai apmaudu, kad mūsų žiniasklaidos priemonės, išskyrus porą labai trumpai pasirodžiusių žinučių, šitą dalyką nutylėjo, beje, nutylėjo ir pats „Delfi“. Manau, kad šitokiu būdu – nutylėjimo būdu – yra dezinformuojama mūsų visuomenė.

Žaidimo taisyklės iš esmės pasikeitė. Šiandien kiekvienas įžeistas, užgautas, nepagarbiai pavadintas interneto komentaruose nebeturi rūpintis, kad policija už mokesčių mokėtojų pinigų ieškotų, kas ten ką parašė, – jis gali tiesiog pradėti bylinėtis su ta žiniasklaidos priemone.“

„Dialogo“ inf.

Gėlės

Kelios dienos po Vėlinių pavaikščiojau po miesto kapines. Jos tvaskėjo gėlėmis – į tolį susiliejančiomis tai baltomis, tai geltonomis salelėmis.

Grįžęs į gyvųjų gatves nesutikau nė vieno ir nė vienos bent su vienu gėlės žiedu, – dar nenusipelnė...

Važinėdamas dviračiu esu bandęs meiliai pasveikinti kiekvieną sutiktą dviratininkę. Jau rašiau, kad jaunesnės pažvelgdavo įtariai.

O jei paeksperimentuočiau ir sutiktai gražuolei įteikčiau rožę? Ką pamanytų: „Lyg ir ne rinkimai...“, „Psichas!“, „Maniakas?“?

Kęstutis MILIAUSKAS

Dar viena plyta sienoje

Atsiliepiamas apie atnaujintos Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos bendrosios programos projektą

▷ Atkelta iš 1 p.

Ignoruojamas psichologinis amžius

Pirmiausia, visiškai neatsižvelgiama į mokinių psichologinio amžiaus tarpinius. Pagal projektą, 5–6 kl. baigęs mokinytis turėtų būti perpratęs fonetikos, morfologijos ir sintaksės sistemas (8.3.3.2 punktą). Klausimas: kaip tai gali pasiekti tokio amžiaus vaikas? Beje, tokie nerealūs reikalavimai neatsižvelgia ne tik į psichologinį amžių, bet ir į tragiškai žemą mokinių raštingumo lygį.

Pagrindinio ugdymo programa neturi būti tokia išplėsta, kuomet jau penktokas–šeštokas turi perprasti visą gramatikos sistemą nuo raidės iki sakinio. Maniau, programą reikia optimizuoti ir orientuoti į rašybos ir skyrybos ugdymą: fonetikos, morfologijos reikia tiek, kiek vaikui padeda išmokyti taisyklingai rašyti. Taigi reikalinga radikali atranka, būtina eliminuoti visus gramatikos skyrius, kurie tiesiogiai nesusiję su rašybos ir skyrybos įgūdžių ugdymu. Vientisinio ir sudėtinio sakinio struktūros ar skyrybos temos nei penktoje, nei šeštoje klasėje nėra reikalingos, nes mokiniai paprasčiausiai per maži tai sistemai perprasti (juk iki tol jie dar turi susivokti fonetinėje ir morfologinėje sistemoje).

O ką projekte veikia 5–6 kl. koncentrai siūlomas stilistikos kursas? Nereikia iš mokinukų daryti filologijos studentų.

Projekto kūrėjai turėtų racionaliau persvarstyti tekstų atranką ir orientotis ne tiek į tradicinę chronologinę literatūros istorijos mokymą, angažuotą konservatyviai pilietinei ideologijai, kiek į teksto suvokimo ugdymą.

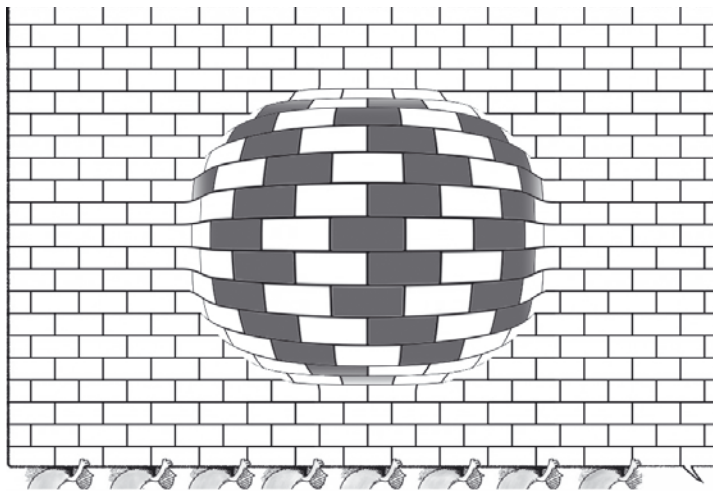
Prievarta diegsime konservatyvias vertybes?

5–6 kl. literatūros programa dvelkia senamadišku vertybiniu ideologizavimu. Peržvelgus 8.3.4.2 punkte nurodytas temas, akis bado formuluočių tendencingumas – jose užkoduota ne mąstymo savarankiškumo ir kūrybiškumo išlaisvinimas, bet aiškus „kvadrato metodas“.

Kitaip sakant, pagal siūlomą programą, mokinytis vertybinę pilietinę orientaciją turėtų susikurti ne pats, bet tas vertybes išmokyti (!). Tai išduoda ir programos aprašo formuluotės: *Lietuvių kalbos ir literatūros dalykas padeda įgyti laisvam žmogui būtinus moralinius pagrindus – asmens*

kilnumą. Dar simptomiskiau skambanti potėmė Šeima – lietuviškos knygos saugotoja ir gynėja (???).

Projekto siūloma literatūros ugdymo programa kuriam ant konservatyvios pilietinės ideologijos pamatų ir ne-

atsižvelgia į tai, kad 5–6 kl. koncentro mokiniai literatūrą patiria daugiau emocijomis, o ne logiškai artikuliuotomis kultūrinėmis kategorijomis. Tad abejotinai skamba siekis 5–6 kl. mokinius priversti suvokti M.Mažvydo, K.Donelaičio, M.Valančiaus, J.Basanavičiaus, V.Kudirkos, M.Daukšos svarbą mūsų kultūrai.

Supažindinimą su šiomis asmenybėmis reikia palikti istorijos pamokoms arba bent jau aukštesnėms klasėms, nes šių autorių tekstai 5–6 kl. mokiniams atrodo kaip istorinių duomenų rinkinys. Kultūrinės svarbos tokio amžiaus mokiniai pajusti dar negeba, o mokytoją įpareigoti tą svarbą įdiegti yra mažų mažiausiai naivu. Nesunku nuspėti, kad bet koks prievartinis diegimas mokinius atitolins nuo literatūros ir skaitymo malonumą pavers kankinančiu nemalonumu.

Nekvestionuojame moralės ir atsakomybės, tradicijos ir kultūrinių asmenybių svarbos, bet diegimu ir prievolėmis vertybių ugdyti negalima: asmeninė atsakomybė ir asmeninių vertybių suvokimas atrandamas aiškinantis, kas yra laisvė, o ne iškalant amžinas tiesas ir, perfrazuojant *Pink Floyd*, „statant plytas į sieną“.

Sausa literatūros teorija bei senieji tekstai

Analogiškas literatūrinio ugdymo principas projekte taikomas ir 7–8 bei 9–10 kl. literatūriniam ugdymui, tik dar pridedamas literatūros teorijos balastas. Taigi mokinytis ne tik idėjiškai „represuojamas“, bet dar ir verčiamas į literatūrą žvelgti sausu literatūrologo žvilgsniu.

Neaišku, kam tiek daug senosios literatūros tekstų 9–10 kl. mokiniams (tema *Laisvas žmogus piliečių bend-*

Šablono stiprybę maitina ne mokinių ar mokytojų nekompetencijos, bet pirmiausia aklam šablonui angažuotos ugdymo programos.

ruomenėje). Literatūrai reikia palikti ne tik pilietiškumą, bet ir gyvą emociją, teksto malonumą. Dvejotina ir būtinybė pagrindinio ugdymo programoje kalbėti apie magiškąjį realizmą, postmodernizmą, juoko literatūrą bei kitus literatūros teorijos niuansus, kuriuos neretai sunkiai įkanda ir filologijos studentai.

Derėtų palikti laisvę mokytojui: jis puikiai jaučia, kaip gali dirbti su savo mokiniais, kokius tekstus jie gali skaityti ir suvokti. Tarkim, postmodernizmo terminas iki šiol akademinėje sferoje nėra konceptualiai apibrėžtas pačių lietuvių literatūrologų. Gal pirmiausia ten reikėtų užsių pildyti spragas?

Reikia alternatyvos!

Apskritai 9–10 kl. literatūros ugdymo programa projekte kuriam taip pat, kaip ir 5–6 kl. kalbos programa: norima per dvejus metus mokiniams sukrauti visą literatūros istoriją – nuo Biblijos ir antikos laikų iki pat postmodernizmo epochos. Beje, 11–12 kl. tuo pačiu keliu mokiniai keliaus dar kartą, – kad neužmirštų programos kūrėjų siūlomos kultūrinės ideologijos.

Nereikia būti psichologijos ir švietimo ekspertu, kad suvoktum, jog mokiniai neracionaliai apkraunami: kaip 15 ar 16 metų mokinytis gali išstudijuoti tai, ką filosofijos studentai studijuoja 4 metus? Tekstų paprasčiausiai yra per daug, todėl iš viso literatūros mokymosi proceso, tiksliau – maratono, lieka tik slogus nuobodulys.

Projekto kūrėjai turėtų racionaliau persvarstyti tekstų atranką ir orientotis ne tiek į tradicinę chronologinę literatūros istorijos mokymą, angažuotą konservatyviai pilietinei ideologijai, kiek į teksto suvokimo ugdymą. Tai reiškia, kad būtina ieškoti alternatyvos linijiniam literatūros istorijos dėstymui. Nuo 5 iki 10 kl. literatūros ugdymas turi būti ne chronologinis (visų tekstų vis tiek neperskaičys ir neturės laiko jų aptarti), o probleminis. Bet probleminis ugdymas taip pat turėtų būti ne ideologiškai angažuotas, o išlaisvinantis, leidžiantis laisvai mąstyti, kalbėti ir rašyti.

Nei mokytojo, nei mokinio nereikia apriboti aiškios vertybinėmis hierarchijomis, nes tai primena sovietinės propagandos mechanizmą. Tokio mechanizmo gajumo ženklai ir yra šabloniškas mokinių literatūrinis mąstymas. O šablono stiprybę maitina ne mokinių ar mokytojų nekompetencijos, bet pirmiausia aklam šablonui angažuotos ugdymo programos.

Mindaugas GRIGAITIS,
Kauno Senamiesčio progimnazijos lietuvių kalbos mokytojas

➤ SUKAKTYS

S.Daukantai – 220 metų, gimnazijai – 20

Šiaulių Simono Daukanto gimnazija atšventė (10 21–25) 20-ąjį jubiliejinį gimtadienį. Šventės dienomis netilo gimnazistų juokas, netrūko šurmilio, geros nuotikos bei šilčiausių sveikinimų. Visos klasės sukūrė rudenines puokštes, kurios papuošė gimnazijos koridorius. Pirmo aukšto koridorių papuošė ir didžiulė bendruomenės nuotrauka – skaičius 20. Visą savaitę vyko daug renginių, į kuriuos aktyviai įsijungė visa gimnazijos bendruomenė.

Pirmadienis buvo skirtas integruotoms pamokoms Simono Daukanto tematika. Ilgųjų pertraukų metu kūno kultūros mokytojai ir mokiniai, vasarą įsijungę į respublikinį žygį pėsčiomis „Kultūros kelias Daukantui“, dalijosi išpuodžiais, demonstravo nuotraukas, įamžinusias nepamirštamą kelionę. Teatro mokytoja Silvija Povilaitytė skaitė ištraukas iš S.Daukanto raštų.

Antradienis – gimnazijos istorijos diena. Kiekviename aukšte vyko edukaciniai užsiėmimai, supažindinantys su įvairia veikla gimnazijoje. Jaunieji kraštotyrininkai pristatė gimnazijos ir jos pastato istoriją. Iš metraščių išrinkę įdomiausius visų 20 metų įvykius, pasakojo apie mokyklos įsteigimą, tradicijų formavimąsi, įvairių konferencijų pradžią. Buvo pristatytas leidinys apie gimnaziją „Mums jau 20 metų“. Veikė fotostudija: pasirodė, gimnazijoje dar prieš 15 metų mokiniai buvo susibūrę į fotografų būrį, tad ir dabar fotostudijos nariai įamžino kiekvieną norintįjį. Taip pat veikė kino teatras, į kurį buvo galima patekti tik su specialiais jubiliejiniais bilietais ir pažiūrėti filmus apie gimnaziją. O ketvirtame aukšte SD televizija rodė savo sukurtus filmukus, mokė mokinius montuoti, pasakojo apie jaunųjų žurnalistų veiklą.

Trečiadienį visus gimnazistus kvietė sportiniai renginiai. Pertraukų metu kūno kultūros mokytojai gimnazistus kvietė išbandyti jėgas rankų lenkimo ir šaškių varžybose. Treniruoklių salėje vyko štangos spaudimo nuo krūtinės varžybos. Tą pačią dieną vyko respublikinis krepšinio turnyras S.Daukanto taurei laimėti. Į jį atvyko komandos iš kitų S.Daukanto vardo mokyklų. O vakare gimnazistai susirungė tarpklasinėse boulingo varžybose.

Ketvirtadienį mokiniai buvo kviečiami dalyvauti šventinėje viktorinoje apie gimnaziją, buvo atidaryta sieninės tapybos paroda prie Menų garažo. Vidurdienį aktų salėje prasidėjo kūrybinių darbų popietė, kurioje savo sukurta eiles, miniatiūras, noveles skaitė mokiniai ir mokytojai. Tai buvo baigiamasis mokinių kūrybos konkurso „Šitą žemę tau likimas dovanavo“ renginys. Daly-

vavo ne tik mūsų gimnazistai, bet ir svečiai iš Medelyno progimnazijos. Popietėje buvo paskelbtas ir surinktų mokyklos rašiklių rekordas – iš viso surinkti 3097 rašikliai. Labai įdomiai buvo papasakota rašiklių istorija. Anglų kalbos mokytojų parengti mokiniai pasidomėjo ir visiems parodė filmuką, kaip rašikliai gaminami. Visus nustebino, kad tokiame menkam ir kasdieniškam daiktui tiek daug yra skiriama dėmesio.

Šventinę savaitę vainikavo bendruomenės eisena miesto bulvaru į šv. Mišias šv. Petro ir Povilo bažnyčioje bei minėjimas Kultūros centre. Į šventinį renginį supildė esami ir buvę mokiniai, mokytojai, darbuotojai bei garbūs svečiai. 20 metų gimnazijos sukakties minėjimą pradėjo gimnazijos choras „Mes galim“ išpuodingu pasirodymu tamsoje.

Alvyda JUSIENĖ, Angelė BRAŽAITĖ,
lietuvių kalbos mokytojos,
Laima TIEPELIENĖ,
Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja

Profesija, kurios vardas *Vienatvė*

Tomas MORKŪNAS, Saulė ŠERĖNIENĖ

Taupymo grandyje – pirmieji

Nereta mokykla, skaičiuodama savo biudžetą ir mąstydamą, ar gruodžio mėnesį pakaks lėšų pedagogų algoms, jau mokslo metų pradžioje pirmąjį taupymo grandimi mato vaiko gerovės specialistus.

Kodėl taupoma socialinių pedagogų, psichologų etatų sąskaita? Tik todėl, kad jų darbas neapčiuopiamas? Kad jie tarp švietimo reformų ir strategijų vieniši, nes tik reta mokykla mažėjančio vaikų skaičiaus kontekste gali sau leisti 2 etatus?

Visų pirma todėl, kad net geriausiu atveju vaiko gerovės specialistų įstaigoje yra po vieną, dažnai jau net ne po pilną etatą. Besisukdami kasdien tarp psichologiškai, socialiai pažeistų vaikų suprantame, kad žiaurūs jaunuolių poelgiai, nuolat pasiekiantys mus iš žiniasklaidos, tai tik maža dalis to, kas laukia šitaip taupant, šitaip stokojant. Žinoma, taupyti matematikos ar gimtosios kalbos sąskaita – sudėtinga, tai nurodyta ugdymo planuose, šių dalykų laukia mokykliniai ir valstybiniai egzaminai.

Ar galima apčiuopti tokio darbo rezultatą?

Ar nors viena šalies mokykla – pradinė, vidurinė, gero vardo gimnazija ar profesinė pabandė įsivaizduoti savo įstaigą be socialinio pedagogo? (Klasikinis posakis: įvertiname, kai prarandame.) Tiesiog savęs atvirai paklauskime: kas galėtų perimti socialinio pedagogo funkcijas? Mokinio adaptaciją mokykloje? Jo saugumą mokykloje? Galbūt klasių auklėtojai, kurie savo auklėtiniams skiria juokingą darbo laiko dalį? O gal tai bus mokyklos direktoriaus pavaduotoja, kuri ir taip dirba kelių žmonių darbus? Galbūt verta pabandyti paeksperimentuoti ir padirbti be socialinių pedagogų, psichologų, specialiųjų pedagogų? Labai norėčiau išvysti tokią mokyklą po metų ar net pusmečio.

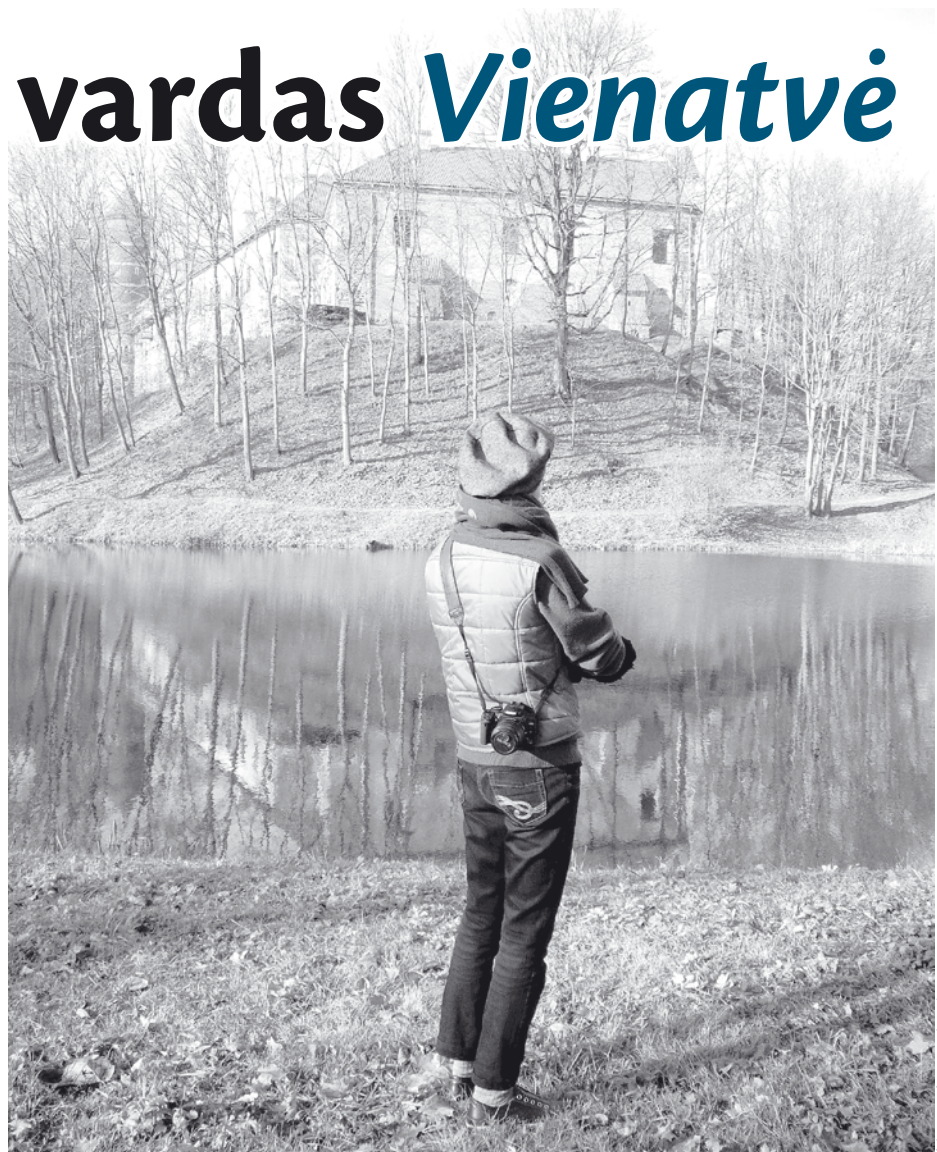
Toks „atsainus“ požiūris į vaiko gerovės specialistus ateina iš ten, kur norima apčiuopiamų, visiems matomų ir girdimų darbo rezultatų. Dalies mokyklų vadovų suvokimas yra ribotas – retas jų iš tiesų žino, ką apima socialinio pedagogo pareigybė. O pabandykite nusakyti, kaip apčiuopti pagrindinį laukiamą rezultatą, jei socialinis pedagogas kaip pagrindinį savo darbo metodą naudoja konsultavimą, *koučingą* (ugdomasis vadovavimas kaip lavinimo metodas, kuriuo siekiama ugdyti asmenybę ar žmonių grupę, siekti tam tikrų tikslų, įgyti naujų įgūdžių).

Socialinio pedagogo pareigybei Lietuvoje jau 10 metų, tad būtų gėda abejoti jos reikalingumu, naudingumu. Psichologai, socialiniai pedagogai dirba su asmenybės „vidumi“, todėl jų veiklos rezultatai pasimato kartais po pusmečio, po metų. O galbūt plika akimi jų niekada ir nepamatysim, tačiau keičiantis vaiko, paauglio mąstymui, keičiasi elgesys, o su elgesiu – visos problemos.

Pirmąsyk inicijuojama premija

Daugiau nei dešimt metų pedagoginės veiklos rodo, kad kiekvienos mokyklos, patalpos, internetinis smurtas, kuris liejasi per kraštus, „krinta“ mokykloje ant socialinio pedagogo pečių. Kiti pedagogai – dalykų mokytojai nuolat priekaištauja, esą vaiko gerovės specialistai nieko neveikia, esą mokiniai kaip nelankė pamokų, taip ir nelanko. Priekaištautojams paprastai ne motais, kad daugelis švietimo įstaigų vadovų laikosi savo mylimojo „krepšelio“ – sąrašinių vaikų, kad tik pavyktų išsilaikyti. Nė motais ir tai, kad socialinio pedagogo veiklos nėra kaip pamatuoti net patelkiant pačius tobuliausius atestacinius nuostatus. Labai reta iš savivaldybių apdovanodama geriausius policininkus, gaisrininkus, mokytojus prisimena socialinius pedagogus.

Šiomet mes pirmąsyk Švietimo ir

Lizetos Lozuraitytės nuotr.

mokslo ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai bei Lietuvos socialinių pedagogų asociacijai teikiame Šv. Ignaco premijos projektą nacionaliniams socialinių pedagogų apdovanojimams organizuoti. Siekis – pagerbti iškilusios šios srities specialistus – jų Lietuvoje tikrai yra daug nuveikusių.

Kas, jei ne socialinis pedagogas?

Pabandykime apibrėžti, kas yra socialinis pedagogas bei socialinė pedagoginė veikla. Pasak I.Leliūgienės („Socialinė pedagogika“, KTU, 2002), *pedagoginė veikla* – tai viena iš veiklų, kuria siekiama perduoti patirtį mokant, ugdati vaikus, sudarant sąlygas asmenybės vystymuisi. *Socialinė pedagoginė veikla* – profesinės veiklos sritis,

kuria kryptingai siekiama padėti įsisavinti sociokultūrinę patirtį, sudaromos sąlygos asmenybės savirealizacijai. Ją įgyvendina socialiniai pedagogai drauge su mokytojais, vietos bendruomene, tėvais. Socialinė pedagoginė veikla visada yra kryptinga, nukreipta į konkretų vaiką, jo individualių problemų, kurių kyla socializacijos procese, sprendimą.

Tad dar kartą leiskite paklausti: kas, jei ne socialiniai pedagogai, šia veikla mokykloje turi užsiimti? Dalykų mokytojai, auklėtojai dirba ar dirbs su kiekvienu individualiu vaiku ir jo problema? Atsakykime sau atvirai, kokie bus tokio darbo rezultatai. Tada aiškiai suprasime socialinio pedagogo vaidmenį, funkcijas, reikalingumą, naudingumą bei prasmę.

Ar esame tiek drąsūs, kad užsimerktume į tai?

Susitikimas: apie knygas ir... gyvenimą

Edukacinę išvyką į Vilnių surengusios Ukmergės rajono lietuvių kalbos mokytojos susitiko su žinoma šiuolaikine lietuvių rašytoja Laura Sintija Černiauskaite – kūrėja, kurios knygas mielai skaito ir pačios mokytojos, o kai kurias (tarkim, romaną „Benedikto slenksčiai“) rekomenduoja ir vyresniesiems savo mokiniams.

Rašytoja L.S.Černiauskaitė, kaip ir įprasta tokių susitikimų metu, iš pradžių papasakojo apie savo kūrybinio kelio pradžią (o ji – Vilniaus Senvagės vidurinėje mokykloje, šalies jaunųjų filologų konkursuose, kuriuose dalyvauti paskatino tuometinė lietuvių kalbos mokytoja Rima Mickevičienė), pirmąją knygą, kurioje buvo išspausdinti keturi apsakymai. Vėliau gimė kitos knygos: „Liucė čiuožia“, „Benedikto slenksčiai“, „Kvėpavimas į marmurą“, „Kambarys jazmino krūmė“, „Medaus mėnuo“. Nemažai kalbėta apie vieną iš žinomiausių kūrėjos knygų – romaną „Benedikto slenksčiai“, kuriame vaizduojamas jauno žmogaus brendimo, savęs ieškojimo kelias. Įdomu buvo sužinoti apie šios knygos atsiradimo aplinkybes, prototipus ir tai, kodėl pagrindinis knygos veikėjas būtų berniukas, vėliau – jaunuolis (kaip teigė rašytoja, kadangi šioje knygoje vaizduojamas motinos palikto vaiko tolesnis gyvenimas, jos manymu, būtų berniukai tokį likimo smūgį išgyvena skaudžiausiai). Diskutuota ir apie erotines scenas šiame romane, jų (ne)būtinumą. Be abejo, buvo prisimintos ir kitos rašyto-

jos knygos. Kalbėta apie jų „moteriškumą“, diskutuota, kodėl daugumos knygų herojės moterys – nelaimingos („Lai-

minga moteris ir šiaip laiminga – ką jau čia apie ją rašyti...“ – teigė kūrėja).

Kadangi šio susitikimo auditorija buvo be išimties moteriška – rašytoja ir mokytojos lituanistės – neišvengta kalbėjimo ir apie gyvenimiškus, netgi buitiskus dalykus – motinystę, jos džiaugsmus ir rūpesčius (Laura Sintija Černiauskaitė – trijų vaikų mama), kasdienius pomėgius, pamėgtas Vilniaus ir jo apylinkų vietas... Smalsu buvo išgirsti rašytojos nuomonę apie kitus lietuvių kūrėjus, mėgstamas jų knygas. Buvo minimi Šatrijos Ragana, Juozas Aputis, Romualdas Granauskas – tai autoriai, kurių kūriniai niekada nepraras savo vertės.

Pokalbio intriga tapo žinia apie naują rašomą kūrėjos knygą, skirtą paaugliams. Tai pasakojimas apie mergaitę, patiriančią įvairiausių nuotykių. Nors autorė neatskleidė visų būsimosios knygos paslapčių, supratome, jog ji turėtų būti nepaprasta, intriguojanti.

Tos kelios susitikimo valandos pralėkė nepastebimai. Rašytoja, išskleidusi skėtį, nuskubėjo siauromis Vilniaus senamiesčio gatvelėmis, o mokytojų tą vakar laukė dar vienas renginys – apsilankymas Nacionalinio dramos teatro spektaklyje.

Rasa POVYLIENĖ,

Ukmergės r. Želvos vidurinės mokyklos mokytoja

■ Mokytojos su rašytoja L.S.Černiauskaite (centre) ant didžiųjų Vilniaus rotušės laiptų

Taisykime skęstantį laivą, o ne „žiurkes“ gaudykime!

Vytenis PAULASKAS

Keturios priežastys

Viltis, kad mokytojams bus padidinti atlyginimai, matyt, teks atidėti dar keleriems metams. Atlyginimų mokytojams nebus galima didinti dėl kelių priežasčių.

Pirma, Konstitucinis Teismas įsakė pirmiausia atlyginimus padidinti teisėjams ir kitiems didžiausius atlyginimus gaunantiems valdininkams.

Antra, nuo 2015 metų Lietuva įsives eurą: įstojus į eurozoną, Lietuvai teks sumokėti duoklę į euro stabilizavimo fondą; kol kas niekas tiksliai nepasako, kokio dydžio ta duoklė bus, tačiau mažiausia minima suma – 800 mln. litų, didžiausia – apie 20 mlrd. litų.

Trečia, atlyginimų didinti neleidžia Fiskalinės drausmės įstatymas, kuris neleidžia didinti valstybės biudžeto išlaidų nepriklausomai nuo to, kiek augs bendrasis vidaus produktas ir kokios bus valstybės biudžeto pajamos.

Ketvirta, gali atsirasti įvairių neplanuotų išlaidų, kurioms žūt būt reikės surasti lėšų. Pavyzdžiui, bus perkami trys sraigtasparniai už 180 mln. litų. Juos pirkti planavo dar ankstesnė – A.Kubiliaus vyriausybė; tuometinė opozicija išaiškino, kad tų sraigtasparnių Lietuvai visai nereikia. Tačiau, kai opozicija tapo pozicija, aukštyn kojomis apsivertė ir jos nuomonė – vis dėlto nereikalingi sraigtasparniai bus perkami, o jiems pirkti lėšų bus surasta ir švietimui skirtoje valstybės biudžeto skiltyje, nors mokytojų atlyginimų didinimui ten lėšų nėra.

Kur auga darbo našumas?

Deja, net ir praužus stichinėms nelaimėms – pasaulinei finansų krizei ir euro įvedimui, šviesos tunelio gale švietimas neišvys. Norint, kad pagerėtų švietimo finansinė padėtis, turi pasikeisti politikų ir jiems patarinėjančių ekspertų strateginis mąstymas. O tai reiškia, kad padėtis praktiškai yra beviltiška.

Tie visuomenės nuomonę ir valdžios politiką formuojantys ekspertai nuolat pabrėžia, kad viešajam sektoriui skirtas lėšas reikia taupyti, mažinti, nes gyventojų skaičius Lietuvoje mažėja, taip pat reikia mažinti ir švietimui skirtas lėšas, kadangi mažėja mokinių skaičius. Ir iš tikrųjų – nors kitais metais nominalus švietimo finansavimas lieka tokio paties lygio, švietimui skirta dalis nuo bendrojo vidaus produkto (BVP) mažės, realūs mokytojų atlyginimai dėl infliacijos taip pat mažės. O per kelerius A.Kubiliaus vyriausybės valdymo metus BVP persikirstymas per valstybės biudžetą taip pat sumažėjo keliais procentais.

Tokia įvykių eiga prieštarauja ekonominei logikai. Seimo narys Povilas Gylys, remdamasis užsienio mokslininkais, manau, teisingai pastebi, kad darbo našumas viešajame sektoriuje dėl objektyvių aplinkybių didėja daug lėčiau negu privačiame sektoriuje. Iš tikrųjų – dabar, kaip ir prieš šimtą metų ar dar anksčiau, mokytojas moko klasę, kurioje yra trisdešimt, šiek tiek daugiau ar mažiau mokinių. Jokiomis techninėmis priemonėmis mokymo proceso pagreitinti, mokytojo darbo našumo pakelti neįmanoma. To darbo našumo padidinti neįma-

noma ir kitose viešojo sektoriaus srityse – sveikatos apsaugoje, teisėsaugoje.

Privatus sektorius karaliauja žemės ūkyje, pramonėje. Šiose srityse per pastaruosius keliasdešimt metų darbo našumas išaugo dešimtis ar net šimtus kartų dėl mokslo ir technikos pažangos. Todėl anksčiau žemės ūkyje dirbo maždaug pusė visų dirbančiųjų, o dabar, norint patenkinti visų gyventojų poreikius, tam pakanka vos 5 proc. visų dirbančiųjų. Analogiška padėtis ir pramonėje, kur nenašų rankų darbą pakeitė automatinės linijos, kompiuterizuoti įrengimai.

Viskas atvirkščiai

Iš viso to galima padaryti išvadą, kad, siekiant subalansuoti viešojo ir privataus sektoriaus pajamas, per valstybės biudžetą persikirstomą bendrojo vidaus produkto dalį būtina didinti, daug daugiau lėšų skiriant viešajam sektoriui ir konkrečiai – švietimui. Dabar elgiamasi priešingai – iš viešojo sektoriaus stengiamasi kuo daugiau darbuotojų atleisti, likusiems dirbtinai didinant darbo krūvius, uždarant mokyklas, ligonines. Atleistiesiems žmonėms tenka eiti dirbti į privatų sektorių, kuriame dėl mokslo ir technikos pažangos darbo vietų skaičius nuolat mažėja ir ateityje mažės. Būtent tai ir yra tiek jaunimo, tiek ir vyresnio amžiaus žmonių nedarbo priežastis. Kol valdžia nesupras tikrųjų nedarbo priežasčių, tol jokios dirbtinės verslo skatinimo programos nepadės – jos tik iškreips konkurenciją rinkoje.

Susidaro paradoksali situacija – lėšos iš tų sričių, kurios realiai gali mažinti nedarbą, permetamos į tas sritis, kuriose darbo vietų skaičius dėl objektyvių priežasčių mažėja. Mokslo ir technikos pažanga, aukštas darbo našumas šiais laikais be jokių problemų gali užtikrinti kiekvieno

žmogaus gerovę. Todėl lėšas reikėtų perskirstyti nukreipiant jas į žmogaus dvasinį, kultūrinį tobulėjimą. Norint tai padaryti, būtina daug daugiau pinigų skirti švietimui paimant tuos pinigus iš privataus sektoriaus, užsiimančio materialinių gėrybių gamyba.

Užuot finansinius burbulus pūtę...

Šiuo metu privatus sektorius gauna per daug pinigų ir to pertekliaus dėl ribotų žmogaus galimybių vartoti neturi kur panaudoti, todėl tie pinigai patenka į spekuliacines rinkas sukeldami finansinius burbulus.

Nukreipus lėšas ne į finansinių burbulų kūrimą, bet į švietimą, galima būtų ne tik realiai mažinti nedarbą, bet ir smarkiai pagerinti švietimo kokybę. Tuo tikslu reikėtų mažinti mokinių skaičių mokyklose ir klasėse, atkurti mažas kaimo mokyklas ten, kur tai dar įmanoma padaryti, gerokai išplėsti neformalųjį ugdymą, mokinių popamokinę veiklą tuo atitraukiant jaunimą nuo įvairių žalingų veiklų. Galima organizuoti ir įvairių užsiėmimų suaugusiems, sudaryti galimybę mokytis visą gyvenimą, plėtoti kultūrinę veiklą, saviveiklą.

Negalima į švietimą žiūrėti kaip į verslo objektą. Todėl negalima pritarti tiems, kurie siūlo išvykstantiesiems iš Lietuvos susimokėti tas lėšas už mokslą, kurias į tą studentą investavo valstybė. Valstybė turi mokyti savo piliečius ne tam, kad iš jų gautų kokią nors konkrečią materialinę naudą. Jeigu žmonės iš savo šalies bėga kaip žiurkės iš skęstančio laivo, tai reiškia, kad toje šalyje vyksta kažkokios negerios dalykai. Todėl reikia tvarkyti tuos negerus dalykus, o ne gaudyti žiurkes už uodegos, nes žiurkės, patekusios į spąstus, savo uodegas nusigrauzia ir vis tiek pabėga.

Gabrielės Tervidytės nuotr.

☛ KOLEGA – KOLEGAI

Maistingas, sveikatingas ir smagus projektas

Raseinių r. Pryšmančių pagrindinėje mokykloje organizuota „Vaisių ir daržovių savaitė“. Tai viena iš sveikatinimo projekto „Sveikai gyventi yra smagu“ veiklų. Veiklos tikslas – inicijuoti interaktyvius mitybos renginius, kuriuose vaikai praturtintų žinias apie sveiką mitybą bei ugdytų sveikos mitybos įpročius.

Pirmadienį visus stebino dešimtokų padengtas „Vienos spalvos maisto stalas“. Ant jo puikavosi morkos, molliūgai, jų sultys. Apie šių vaisių ir daržovių naudą organizmui priminė mokinių paruošta standinė medžiaga. Dešimtokai atliko tyrimą „Mėgstamiausia oranžinė daržovė ir vaisius“. Su tyrimo rezultatais supažindino mokyklos

bendruomenę. Pirmokai visus vaišino vaisių ir daržovių sultimis. Ir ko tik neragavome: morkų, burokėlių, obuolių, aviečių... Net seilės tyso.

Antradienį mokyklos koridoriuose šurmuliavo „Vaisių paradas“ – tai aštuntokai visus vaišino vaisiais. Nuo jų neatsiliko ir antrokai, kvietę visus į vaisių puotą „Valgome tam, kad būtume sveiki“.

Trečiadienį devintokai parengė „Sveikos mitybos deklaraciją“. Skaitėme, diskutavome, pasirašėme, jog pritariame jai. O kaip gi sveika gyvensena be fizinio aktyvumo? Tuo pasirūpino trečiokai, pakvietę visus į sporto salę pasimankštinti kartu.

Ketvirtadienį klasės rungtyniavo, kuri daugiau žino apie žymių žmonių mitybos įpročius. Ne juokais teko paplušėti, kad įveiktume kryžiažodžio užduotis. Ketvirtos klasės mokiniai visus kvietė į sveiko maisto pristatymą „Maitinkis sveikai“. Jų stalas lūžo nuo vaisių.

Penktadienį šurmuliavo penktokų vaisių ir daržovių mugė. Priešmokyklinės ugdymo grupės vaikai nusprendė parodyti, kaip pasigaminti patiekalų iš vaisių ir daržovių. Nuo pat ryto grupėje virė darbas: mažieji plušėjo kartu su tėveliais. Bendro darbo „Vaisiai ir daržovės – mūsų šeimos energijos šaltinis“ rezultatas puikus – ant stalo puikavosi „ežiai“, „boružėlės“, „kalėdinė eglutė“. Ir viskas padaryta iš vaisių ir daržovių.

Jūratė VYŠNIAUSKIENĖ,
projekto vadovė

Karjera prasideda mokykloje

Profesinės veiklos sėkmė ir pasitenkinimas darbu dažnai priklauso nuo to, kiek žmogaus asmenybė dera su darbo aplinka. Asmuo bus laimingas, jausis gerai toje profesinėje aplinkoje, kuri atitinka jo interesus, gebėjimus ir polinkius. Savęs vertinimas ir pažinimas prasideda nuo asmeninių vertybių, interesų, gabumų, bruožų, sugebėjimų ir netgi sveikatos tyrinėjimo. Tai pirmas žingsnis, kurį žengia mokinys, mokydamasis planuoti savo karjerą, priimdamas svarbius ateities sprendimus. Vienas iš būdų geriau pažinti save yra pildymas patikimų, profesionalų pateikiamų asmenybės tyrimo klausimynų, kurie padeda nustatyti asmens interesus ir gebėjimus, apie kuriuos jis galbūt nežinojo.

Projektas „Karjera prasideda mokykloje: mokinių ugdymo karjerai metodologija, naudojant profesinių interesų nustatymo testą (S2CPT)“, kurį vykdo VšĮ Jaunimo karjeros centras kartu su partneriais iš Lenkijos, Turki-

Lifelong Learning Programme

JAUNIMO KARJEROS CENTRAS

http://www.s2cpt.eu

jos, Ispanijos ir Austrijos, visų pirma yra skirtas pagelbėti mokiniams pažinti save, savo mokymosi stilius. Tuo tikslu yra sukurtas inovatyvus testavimo įrankis bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams, kuris gali būti naudojamas kaip atskira ar papildoma priemonė teikiant profesinio konsultavimo paslaugas mokykloje. Jauniems žmonėms siūloma savarankiškai nusistatyti savo asmenybės tipą, profesinį kryptingumą, mokymosi stilių. CPT (angl. *Career Path Test*) testas remiasi J.Hollando RIASEC ir Dunn & Dunn mokymosi stilių modeliais. Šio įrankio pilotiniuose bandymuose dalyvavo įvairių Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, kurie teigiamai įvertino jo privalumus: galimybę testą atlikti internete, trumpa ir išsami

testo rezultatų ataskaitos, informacija apie tolimesnius savarankiškus karjeros planavimo proceso žingsnius.

Prie projekto vientisumo ir išsamumo prisideda mokymų programos, sukurtos ne tik jauniems žmonėms, bet ir jų tėvams, karjeros konsultantams, mokytojams. S2CPT sistema suburia bendram darbui visas tris grupes – vaikus, tėvus ir konsultantus, mokytojus jaunam žmogui renkantis karjeros kelią. Tačiau šios mokymų programos yra efektyvesnės, kai jos yra naudojamos kartu su kitais projekto sukurtais įrankiais: internetine testavimo sistema, CPT testu. Pastovus ir produktyvus karjeros konsultantų, mokytojų, mokinių bei jų tėvų bendradarbiavimas, tinkamų priemonių bei metodų taikymas padeda įveikti sunkumus, kurie pasitai-ko mokiniams planuojant karjerą.

Išsamią informaciją apie visus S2CPT projekto produktus ir rezultatus rasite interneto svetainėje www.s2cpt.eu.

Užs. 494

KOLEGA – KOLEGAI

Spalvų savaitė Jeronimo Ralio gimnazijoje

Mūsų gimnazistų gyvenimas kaip ir spalvų paletė – spalvingas, įdomus, originalus. O jo spalvas paryškina tradicinis renginys, kuris vyksta besibaigiant darganotam spalviui. Jau kelintus metus iš eilės rudens tamsą ir pilkumą vaikome ryškio- mis spalvomis.

Paskelbus spalvų savaitės pradžią, gimnazija pražysta. Kiekviena diena turi savo žavesio: pirmadienis – mėlynas, antradienis – raudonas, trečiadienis – žalias, ketvirtadienis – raudonas, na, o penktadienis paliekamas įvairiems atspalviams. Spalvų savaitę renkama spalvingiausia klasė bei organizuojami įvairūs konkursai. Graži tradicija – kiekvieną spalvų dieną skirti menų sekcijai. Mokykloje skambėjo muzika, savo dailės gebėjimus galėjo išbandyti visi gimnazistai, vyko sporto rungtynės, kiekvieną rytą stendą puošdavo eilėraš-čiai, kuriuose dominavo tos dienos spalva. Savo kūrybinius gebėjimus kurdami triole- tus išbandė daugelis gimnazistų. Ketvir- tadienį, geltoną dieną, vainikavo chorų ka- rai, kuriems gimnazistai labai kruopščiai ruošėsi. Spalvos praskaidrino gimnazijos kasdienybę ir suteikė žaislingai. Visa tai, kas jau buvo tapę rutina, atgijo šią savaitę naujomis idėjomis ir spalvomis. Būtent to- kie renginiai leidžia pamatyti, kokie mūsų gimnazistai išradingi ir sumanūs.

O labiausiai gimnazistai laukia spalvų savaitės kulminacijos – „Ralio nakties“...

Kaip ir kasmet, renginyje netrūko sma- gių ir netgi pašėlusių akimirkų! Organiza- toriai stengėsi mokinius nustebinti naujo- mis idėjomis.

Veiksmas prasidėjo 20 val. Registraci- jai pasibaigus, visi keliavo į aktų salę, kur įsi- jungė į masinius žaidimus. Vėliau visi rinko- si savo laboratorijose, kurių buvo net dešimt: muzikos, šokių, sporto, technologijų, dailės terapijos, astronomijos ir – šiemetės naujo- vės – karjeros, rudens mozaikos, dizaino bei pilateso. Pagrindinėse laboratorijose gim- nazistai darbavosi 3 valandas. Nuskambėjus mokykliniam skambučiui, kuris skelbė pert- rauką, mokiniai skubėjo į valgyklą atsikvėpti ir pasidalinti išpūdžiais. Toliau renginio daly- viai savo veiklą tęsė papildomose laboratorijose (jas išsirinko burtų keliu).

Pasibaigus laboratorijų veiklai skir- tam laikui, visi vėl susirinkome aktų sa- lėje, kur vyko laboratorijų prisistatymai. Kiekviena laboratorija paruošė pasiro- dymus, kuriuose atsispindėjo jų veiklos rezultatai. Didžiausio dėmesio sulaukė „Karjeros“ laboratorija.

Po prisistatymų vyko visų taip ilgai laukta diskoteka! Nors buvo jau 6 valanda ryto, gimnazistai nejautė nuovargio. „Ra- lio naktis“ baigėsi 7 val., dalyviai išsiskirstė su šypsenomis ir begale išpūdžių.

Ona BARTUŠIENĖ,

Jonavos Jeronimo Ralio gimnazijos mokytoja

Pasaulio pažinimo ir chemijos pamoka pradinukams

■ Didžiausią išpūdį antrokams paliko pačių atlikti vandens valymo tyrimai.

Smalsuoliai Kauno r. Karmėlavos Balio Buračo gimnazijos antraklasiai po rudens atostogų savo pažintinę veiklą pradėjo ne- tradiciškai – integruota pasaulio pažinimo ir chemijos pamoka „Kodėl žmonėms toks svarbus vanduo?“ Ją vedė chemijos mo- kytoja Zita Norušienė ir antrokų moky- toja **Daiva Kalvaitienė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė). Atlikdami linksmas ir įdomias užduotis, vaikai ne tik sužino- jo apie vandens svarbą, jo taupymo būdus, bet ir mokėsi naudotis interaktyviaja lenta. Didžiausią išpūdį antrokams paliko pačių atlikti vandens valymo tyrimai. Vadovau- jami mokytojos Z.Norušienės, jie išbandė,

kaip filtravimo ir nusodinimo būdu gali- ma išvalyti užterštą vandenį. Pačių atlikti stebėjimai privertė susimąstyti apie van- dens taupymą ir atsakingą vartojimą.

„Pati nuotaikingiausia pamokos dalis buvo fontano modelio demonstravimas. Da- lis antrokų, grįžę į namus, tuoj pat pritaikė įgytas žinias ir pademonstravo šį bandymą šeimos nariams“, – pasakoja D.Kalvaitienė.

Šioje klasėje tai jau antroji integruota pasaulio pažinimo ir chemijos pamoka, pa- dedanti išradingiau ir įdomiau organizuoti ugdymo procesą, skatinanti taupiau varto- ti gamtinius išteklius. Vaikams šios pamo- kos, pasak jų mokytojos, labai patiko.

„Kepėjų kaimo“ edukacinės programos

Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindi- nės mokyklos penktokai ir šeštokai kar- tu su klasių auklėtojais Renata Daukšai- te ir Dariumi Kiliu dalyvavo edukacinėse programose, kurias organizavo Skėmių kai- mo bendruomenė, paskatinta seniūnės Ro- mualdos Rimkuvienės. Edukacinės progra- mos – tai projekto „Kepėjų kaimas“ dalis.

Vaikai buvo pakviesti į „Medaus edu- kacinę programą“, „Javo kelią“, „Meduo- lio kepimą“. Dalyvauti programose vai- kams patiko: jie vaikščiojo apsiavę klum- pes, matavosi bitininko galvos apdanga- lą, apžiūrino bičių avilį, mokėsi naudo-

tis dūmine, kūrė savo, kaip bitininko, ski- riamąjį ženklą, spragilais kūrė javus, vėtė grūdus, svėrė senovinėmis svarstyklėmis, mokėsi sėti, arti plūgu, minkė tešlą, iš ku- rios kepė meduolius, kepinius papuošė. O kiek džiaugsmo vaikams suteikė pasivaži- nėjimas arkliai traukiamu vežimu!

Edukacinės programos buvo ne tik įdomios, bet ir naudingos, nes leido mo- kinukams susipažinti su senolių buitimi, darbais, kulinariniu paveldu.

Roma BUIVYDIENĖ,

Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindinės mokyklos mokytoja

■ Paskelbus spalvų savaitės pradžią, Jonavos Jeronimo Ralio gimnazija pražysta.

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Mano upė – mano gyvenimas

Nuo neįprastos istorijos pamokos iki pramogų čiuožykloje

Pirmadienis prasidėjo bičiulių iš kitų šalių atvykimu. Centro mokiniai, kurių šeimos ruošėsi priimti svečius, su didžiuliu jauduliu ir nekantrumu laukė atvykstančių savo naujų draugų. Po džiaugsmingo susitikimo ir pasisveikinimo svečių šalių mokytojai nuvyko įsikurti viešbutyje, o mokiniai iškeliavo susipažinti su savo „naujomis šeimomis“ ir laikiniais namais.

Antradienį visi projekto dalyviai lankėsi Karaliaus Mindaugo mokymo centre. Iš pradžių svečiai dalyvavo kasdieniniame bendruomenės susikaupime. Po jo Centro komanda atvykusius mokytojus supažindino su mokykla – Grožio, Floristikos, Pėdos priežiūros studijomis ir vaikų darželiu, o mokiniai drauge su floristikos mokytoja Regina Ribokiene vien iš gamtinės medžiagos kūrė kompozicijas tema „Mano upė... mano gyvenimas“, sukurti darbai vėliau buvo eksponuojami Centro erdvėse.

Po to visi svečiai buvo pakviesti į ekskursiją „Kaunas – miestas santakoje“, kurios metu susipažino su svarbiausiais istoriniais Kauno senamiesčio objektais. Po pietų vyko svarbiausia šios dienos dalis – konferencija „Vanduo, mokslas ir aplinka“. Prieš ją *Comenius* projekto svečiai tu-

2013 m. rugsėjo 23–27 dienomis vyko *Comenius* daugiašalės mokyklų partnerystės projekto „My river... my life“ partnerių atstovų susitikimas. Šį kartą garbė priimti Rumunijos, Latvijos, Ispanijos, Portugalijos, Švedijos bei Italijos atstovus teko Kauno Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centrui (toliau – Centras). Anot projekto koordinatorės Sandros Venckuvienės, projekto dalyviai susitinka jau 4 kartą ir dar liko vizitai į Italiją ir Portugaliją. O štai kaip sekėsi projekto dalyviams Lietuvoje.

pirmąkart. Čiuožimo pamoka sustiprino komandų draugystę, mokiniai džiaugėsi ir teigė, jog tai buvo pati geriausia „teambuilding“ pamoka.

Iškeliavo, bet pažadėjo sugrįžti...

Trečiadienio rytą visa projekto komanda išvyko į VDU Botanikos sodą, kur drauge su šio sodo Edukacinio centro vadove Jurgita Bukšniene mikroskopais tyrinėjo Nemuno vandens mikroorganizmus, atliko cheminius vandens tyrimus: nustatytas nitratai, nitritai, fosforo, sunkiųjų metalų kiekis, vandens kietumas; taip pat buvo stebimi augalų vandens indai ir vandens paviršiaus įtempimo reiškinys.

Labiausiai visiems mokytojams ir mokiniams patikusi veikla – miško sodini-

Vakare svečiai Centre galėjo atsipūsti ir pasilepinti grožio procedūromis.

Ketvirtadienis sutapo su Europos kalbų diena. Džiugu, kad šią dieną pavyko paminėti kartu su *Comenius* projekto dalyviais – svečiai suteikė visai Centro bendruomenei galimybę gyvai pajusti, patirti kalbinę ir kultūrinę įvairovę. Gimnazijos skyriaus kalbų mokytojai ir mokiniai drauge su Centro svečiais – mokiniais ir mokytojais – savo gimtosiomis kalbomis rašė Europos kalbų dienai skirtus sveikinimus ir linkėjimus. Šiais daugiakalbais sveikinimais buvo papuošti stendai. Iškabinti šiai dienai skirti plakatai, kuriuose atsispindėjo Europos šalių unikalumą reprezentuojantys akcentai: vėliavos, žodžiai, frazės, žemėlapiai, kultūrinio unikalumo atributai.

Kita dienos dalis buvo skirta kelionei

į Lietuvos sostinę. Vilniuje organizuotas pasivaikščiojimas palei Vilnelės upę, Užupyje. Buvo įdomu stebėti, kokią įtaką miestui ir jo žmonių gyvenimui turi upė. Aplankytas ir Pinigų muziejus, o klaidžiodami senamiesčio gatvelėmis projekto dalyviai grožėjosi bažnyčiomis, prezidentūra, rotuše, Aušros vartais. Svečiai nepraleido progos išgyti lauktuvių namiškiams.

Popiet visi vyko į Trakus, kur žavėjosi ežerų apsuptu miestu ir senovine pilimi – ji svečiams paliko ypatingą įspūdį.

Taip pat aplankyta Kernavė, kultūrinis rezervatas, Čiobiškyje išbandytas ekologiškas keltas. Patirta daug įspūdžių, džiaugtasi turiningai praleista diena. O štai vakaras – daugumai svečių tai buvo paskutinis viešnagės vakaras – buvo paženklintas atsisveikinimo liūdesio.

Paskutinę dieną – susitikimas su Kauno miesto vicemeru ir Švietimo skyriaus atstovais Kauno miesto savivaldybėje. Atsakingas už švietimo sritį mero pavaduotojas Vytautas Vasilenko pasveikino svečius ir teigė, kad palaiko ir skatina ekologinių projektų idėjas. Daug padėkos žodžių sulaukė susitikime taip pat dalyvavusi VDU Botanikos sodo Edukacinio centro atstovė J. Bukšnienė. Jos ir kitų VDU Botanikos sodo darbuotojų dėka Nemuno vandens švarumo tyrimai įgavo mokslinę vertę.

O tuomet beliko viešnagės užbaigimo programa, jos metu parodytas filmas apie savaitės veiklą. Šis naujas projekto momentas nepaliko abejingų. Galiausiai projekto dalyviams buvo įteikti diplomai, dar laukė atsisveikinimo pietūs.

Savaitė prabėgo kaip viena diena. Ne vienam tąkart sužibėjo atsisveikinimo ašaros, o pažadai susitikti, kvietimai atvykti rodė, kad draugystė ištis tvirta, kad tikrai galime pasijusti vieningos Europos dalimi. Atsisveikindami svečiai džiaugėsi šiltu priėmimu, puikiu organizavimu, įdomia vizito programa, parodytu dėmesiu bei svetingumu. Pietiečiai teigė, kad Lietuva jiems paliko didelį įspūdį savo švara bei tvarkingumu.

Dabar beliko laukti kitų dviejų projekto dalyvių susitikimų Italijoje ir Portugalijoje.

Projekto veikla yra finansuojama iš Mokymosi visą gyvenimą programos, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šis straipsnis atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Švietimo mainų paramos fondas ir Europos Komisija negali būti laikomi atsakingi už bet kokią straipsnyje pateikiamą informaciją naudojimą.

Sandra VENCKUVIENĖ,

projekto koordinatorė,
Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo
centro biologijos mokytoja

rėjo galimybę kiek neįprastai susipažinti su mūsų šalies istorija ir kartu pasidžiaugti Centro bendruomenės švente – tą dieną mokyklai oficialiai buvo suteiktas Karaliaus Mindaugo vardas. Taigi visi sugužėjo į didžiąją Centro salę, kur dalyvavo Artūro Slapšio tapybos darbų parodos „Viduramžių Lietuvos valdovai ir kunigaikščiai“ atidaryme. Konferencijos metu kiekvienos šalies komanda pristatė savo namų darbą, kurį turėjo parengti pagal visiems vienodą biologų sudarytą metodiką: naudojantis biologiniais indikatoriais (rastais bestuburiais) nustatyti savo krašto upės taršą. Labai džiugu buvo sužinoti, kad mūsų Nemuno vanduo tikrai nėra labai užterštas, palyginti su kitų šalių upių vandeniu. Vakare po rimtų darbų projekto dalyviai vakarojo čiuožinėdami čiuožykloje, – daugeliui pietiečių tokią pramogą teko išbandyti

mas šalia Kauno marių. Drauge su Dubravos EMMU girininku Kęstučiu Bacvinka bei jo miškininkų komanda mišką sodino 50 žmonių. Visi vienbalsiai sutiko, kad tai buvo pati prasmingiausia iki tol buvusi projekto veikla, nes sodinant mišką buvo ištartas pažadas sugrįžti ir pažiūrėti, kaip medeliai auga. Po aktyvaus darbo buvo labai skanu ragauti lauže keptas bulves, dešreles, kiaušiniene, iškeptą milžiniškoje keptuvėje iš penkiasdešimties kiaušinių.

Daržovių mitingas ir judrieji žaidimai

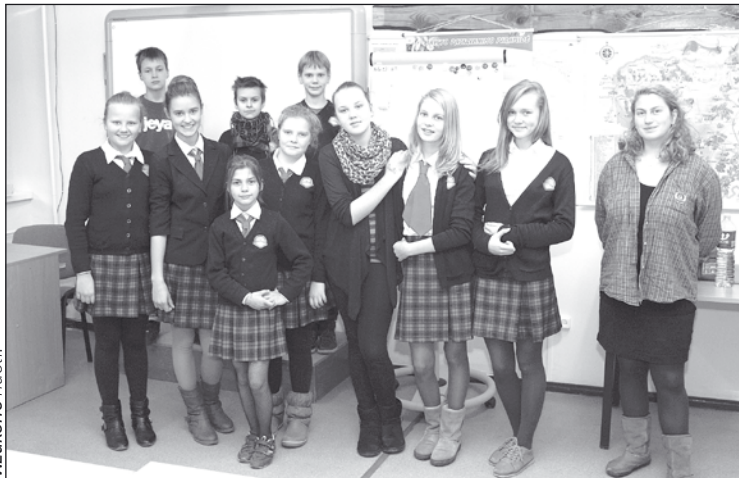

■ Panevėžio Skaistakalnio pagrindinės mokyklos pirmokai judriųjų žaidimų olimpiadoje „Gamtos sveikatingumo takas“

Panevėžio Skaistakalnio pagrindinės mokyklos pirmokai suorganizavo renginį „Vaisių ir daržovių mitingas“ ir dalyvavo Panevėžio gamtos mokyklos mokytojų organizuoto projekto „Mokausi sveikai gyventi“ judriųjų žaidimų olimpiadoje „Gamtos sveikatingumo takas“, – praneša „Dialogui“ mokytoja Vaida Ūsienė.

„Vaisių ir daržovių mitinge“ vaikai patys gamino įvairias salotas, vėrė vėrinukus, tarkavo, pjaustė daržoves, gamino puikius patiekalus, taip pat piešė mėgstamas daržoves, vaisius, atsakinėjo į mokytojos pateiktus klausimus, sprendė kryžiažodžius. Per šią popietę mokiniai pagilino savo žinias apie vaisių ir daržovių naudą augančiam organizmui. Judriųjų žaidimų olimpiadoje pirmokėliai lavino fizinio aktyvumo įgūdžius. „Mokiniais tai išbandymas, nes kova vyko komandomis ir reikėjo išmokyti sportuoti porose bei būti komandos nariu. Olimpiadoje dalyvavo ir vaikų tėveliai. Jie buvo šauniais, kūrybiškiais sirgaliais“, – rašo informacijos autorė.

Kino dirbtuvės Kelmės „Aukuro“ pagrindinėje

Kelmės „Aukuro“ pagrindinėje mokykloje lankėsi projekto „Mokausi iš kino“ kūrybinių dirbtuvių vadovės Marija ir Dovilė. Jos dirbo su šeštųjų ir septintųjų komandomis. Mokiniai susipažino su visais filmo kūrimo etapais, kino pagrindais, kūrė istoriją, rengė scenarijų, ruošėsi vaidmenims, patys filmavo. Kūrybinių dirbtuvių dalyviai pasakojo, kad jie galėjo atvirai kelti problemas, siūlyti idėjas, diskutuoti... Teko save išbandyti neįprastose situacijose. „Tokia netradicinė mokymosi diena sudomino kinu, subūrė komandiniam darbui, priminė, kad mokytis galima ir iš kino. Tikimės, kad projekto grupė aplankys mus ir gruodžio mėnesį – numatytos filmų peržiūros“, – pasakoja „Dialogui“ lietuvių kalbos mokytoja Danutė Ramanauskienė.

Kaip mokosi mokytojai

„Kai gimnazistai atostogauja, mokytojai atranda puikių galimybių pasitobulinti, praplėsti žinias seminaruose, kursuose, metodinėse dienos“, – rašo „Dialogui“ Radviliškio Vaižganto gimnazijos mokytoja Svetlana Sluckienė. Minėtos mokyklos pedagogai moksleivių rudens atostogų metu dalyvavo Vilniuje organizuotoje metodinėje dienoje „Mokytojo lyderystė, siekiant kiekvieno mokinio pažangos“, seminare kūno kultūros mokytojams (irgi sostinėje), Meilės Lukšienės 100-osioms gimimo metinėms paminėti skirtoje rajono mokytojų konferencijoje „Vertinimas kaip tolimesnio mokymo(si) įžvalga“ Vinco Kudirkos pagrindinėje mokykloje. Be to, gimnazijoje seminarą vedė psichologas, VšĮ „Vaiko namas“ vadovas Evaldas Karmaza, pažėręs mokytojams patarimų, kaip ugdytosi procesą šiuolaikinėje mokykloje padaryti patrauklų tiek mokiniui, tiek mokytojui, kaip išgyventi patiriamą įtampą, stresą bei produktyviai ilsėtis.

Rudeninė kelionė į Vilnių

Mokinių rudens atostogų metu grupė Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos mokytojų susiorganizavo kultūrinę-pažintinę kelionę į Vilnių, – praneša „Dialogui“ mokytoja Neringa Mikaločienė. Sostinėje kretingiškiai aplankė Nacionalinio muziejaus LDK Valdovų rūmus, kur susipažino su rūmų istorinės ir architektūrinės raidos, atkurtų istorinių interjerų bei lobynų ekspozicijomis. Bernardinų vienuolyne gidė pedagogams aprodė patalpas ir papasakojo įdomią vienuolių gyvenimo bei veiklos istoriją. „Neišdildomą įspūdį paliko rudeninio Vilniaus panorama iš Bernardinų vienuolyno palėpės bokšto, – pasakoja N.Mikaločienė. – Kelionės pabaigai pasilikome apsilankymą Televizijos bokšte: pakilę į „Paukščių taką“ galėjome pasigrožėti nuostabių vakarinių Vilniū.

■ Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos mokytojai sostinėje, prie Bernardinų vienuolyno

gai pasilikome apsilankymą Televizijos bokšte: pakilę į „Paukščių

taką“ galėjome pasigrožėti nuostabių vakarinių Vilniū.

Naktis mokykloje

Rudens atostogų metu Panevėžio „Nevėžio“ pagrindinės mokyklos septintokai, nešini miegmaišiais, užkandžiais bei moliūgais, rinkosi į klasės renginį „Naktis mokykloje“. „Buvo labai smagu pjaustyti moliūgus, persirengti Helovino šventės veikėjais, dalyvauti klasės fotosesijoje, linksmai pasišokti, padainuoti karaokę, pažaisiti įvairių žaidimų ir šiaip pasišnekučiuoti“, – dalijasi su „Dialogu“ Panevėžio „Nevėžio“ pagrindinės mokyklos septintokai ir jų klasės vadovė Asta Koncienė.

Aptarė AKIM ir mokyklų bibliotekų problemas

Rokiškio r. Juodupės gimnazijoje įvyko rajono mokyklų bibliotekininkų metodinės tarybos posėdis „Apibendriname projekto „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms (AKIM)“ rezultatus“. „Juodupės krašte pedagogai Irena ir Mingaila Rasteniai – energingi kultūros istorijos puoselėtojai. I.Rastenienės iniciatyva įkurtas mokyklos istorijos, o M.Rastenio – etnografinis muziejus. Pastarąjį jo įkūrėjas pri-

statė rajono mokyklų bibliotekininkams“, – rašo „Dialogui“ rajono mokyklų bibliotekininkų metodinio būrelio pirmininkė Rėda Kiselytė. Informacijos autorė praneša, kad AKIM projektas tęsiamas: planuojama, kad projekte dalyvaujančios rajono mokyklos 2014 m. pirmą pusmetį gaus nemokamą kultūrinių leidinių prenumeratą, o menininkus į svečius turės galimybę pasikviesti tik 60 Lietuvos mokyklų (per-

nai šiame projekte dalyvavo 233 mokyklos). Jau žinoma, kad menininkus į svečius kvies Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija. Be to, kolegės diskutavo apie Lietuvos mokyklų bibliotekininkų asociaciją (LMBA), bibliotekų fondų komplektavimo problemas, mažėjantį moksleivių skaitymą, periodikos prenumeratos problemas, bendradarbiavimą su Biržų rajono mokyklų bibliotekininkėmis.

Baisogaliečių akcija „Sielų upė“

Dar dvi savaites prieš Vėlinės mes, Radviliškio r. Baisogalos gimnazijos jaunieji karitiečiai, pakvietė moksleivius įsijungti į akciją „Sielų upė“, skirtą pagerbti išėjusiuosius amžinybėn, atnešant žvakelę į tikybos kabinetą. Surinkome 68 žvakeles. Visiems nuoširdžiai dėkojame!

Visų Šventųjų dieną kartu su jaunaisiais šauliais 20 žvakelių, papuoštų tautinėmis juostelėmis, uždegė ant savanorių ir partizanų kapų, išreikšdami pagarbą žuvusiems už Tėvynės laisvę. Akciją tęsėme prie Baisogalos Švč. Trejybės bažnyčios. Iš žvakelių dėliojo kryžius, simbolizuojantį šviečiančią mirusiųjų viltį – Kristų. Į akciją įsijungė ir miestelio geros valios žmonės, uždegdami savo atneštas žvakeles. Dvi paras šventoriuje plazdėjo šviečiančio kryžiaus liepsnelės už ne-

gimusius kūdikėlius, vienišuosius, pamirštuosius lietuvius.

Tikimės, kad ši lietuviška akcija taps ne tik gimnazijos, bet ir visos

parapijos šviesia tradicija, pasipriešinancia Helovino kultūrai.

Raminta JUZUKONYTĖ,
jaunoji karitietė, šaulė

■ Visų Šventųjų dieną Baisogalos gimnazijos jaunieji karitiečiai kartu su jaunaisiais šauliais 20 tautinėmis juostelėmis papuoštų žvakelių uždegė ant savanorių ir partizanų kapų, išreikšdami pagarbą žuvusiems už Tėvynės laisvę.

Beganant ožkas...

Bibliotekos aptikimo tikslus laikas, vieta ir aplinkybės – nežinomos. Remiantis Jordanijos Senovės departamento versija, biblioteka rasta Jordanijos šiaurėje, netoli nuo sienos su Izraeliu ir aptiko ją vietos piemuo beduinas po potvynio – ypač reto įvykio tose vietose.

Urve, kuriame, remiantis vietos gyventojų pasakojimais, pirmaisiais mūsų eros metais nuo valdžios persekiojimų slėpdavosi pirmieji krikščionys, vandens srautas atidengė dvi nišas, iš kurių viena buvo paženklinta septynšake žvake – senoviniu religiniu simboliu. Piemuo nuolat gaudavo kalnuose savo ožkas ir puikiai pažinojo vietas. Jis iškart atkreipė dėmesį į kažkokius blizgančius objektus, iš dalies išplautus vandens, ir iškasė 70 keistokų knygų – mums įprastinės išvaizdos, tik su švininiais puslapiais, sutvirtintais metaliniais žiedais.

Apsidžiaugęs beduinas kaipmat pradėjo ieškoti pirkėjo savo unikaliui radiniui ir, žinoma, stengėsi parduoti jį kuo brangiau. Po ilgų derybų 2011 metais senovinę metalinę biblioteką nusipirko ir kontrabanda iš Jordanijos išvežė beduinas Hassanas Saidas. Prieš ją išsigydamas, beduinas konsultavosi su kai kuriais šios srities žinovais. Keletas knygų, savininkui leidus, buvo ištirta Oksfordo universiteto specialistų, kitos – šveicarų mokslininkų. Iš jų pasaulis ir sužinojo apie unikalų radinį.

Jėzaus egzistavimo daiktinis įrodymas?

Tyrinėtojų nuomone, šie senoviniai rankraščiai savo verte pranoksta net rankraščius, 1947 metais rastus prie Negyvosios jūros, ir gali priversti iš naujo peržiūrėti visas Biblijos tiesas. Evangelijos parašytos praėjus daugeliui metų po Jėzaus nukryžiuavimo ir parašė jas žmonės, kurie negalėjo asmeniškai pažinti Išganytojo. Todėl Evangelijos visada turėjo daug priešininkų, abejojančių jose išdėstytų faktų tikrumu.

Tai, kad rastos knygos, senovėje vadinamos būtent kodeksais, o ne tradiciniai rankraščiai, yra skiriamasis ankstyvosios krikščioniškosios kultūros bruožas. Net tai, ką jau pavyko ištirti iki šio momento, byloja apie radinio unikalumą. Nustatyta, kad kodeksų „lapų“ švinas yra datuojamas pirmu mūsų eros amžiumi, o kalbama iššifruotuose tekstuose apie Kristų ir jo pasakutiniąsias gyvenimo dienas Žemėje. Vienoje iš praeities meistrų sukurtų iliustracijų pavaizduotas senovės Jeruzalės planas, o už šio miesto sienų – kažkoks statinys ir trys kryžiai, stovintys atskiroje aukštumoje. Tikriausiai tai Golgota, kur buvo nukryžiuotas Kristus ir plėšikai. O statinys – urvas, į kurį buvo nuneštas Jėzus po nuėmimo nuo kryžiaus ir kur po trijų dienų jis prisikėlė bei iš kur pakilo į dangų.

Maža to, vienoje iš knygų yra stambiu planu pavaizduotas nepažįstamo žmogaus veidas, – manoma, kad tai paties Kristaus „portretas“. Atvaizdas ne pačios geriausios kokybės, tačiau kai kas jame išvelgia net erškėčių vainiką. Kai kurie mokslininkai išsako nuomonę, kad Jėzų specialiai įamžino palikuonims tie, kurie tiesiogiai su juo bendravo. Šefildo universiteto (Jung-

tinė Karalystė) Senojo Testamento specialistas profesorius emeritas Philipas Daviesas įsitikinęs, kad švininiuose kodeksų „lapuose“ žingsnis po žingsnio pavaizduoti įvykiai, vėliau aprašyti Biblijoje.

Jei rankraščiai tikri, nesuklastoti, mes gausime neginčytiną daiktinį Jėzaus egzistavimo įrodymą. Niekio panašaus tyrinėtojai dar niekada nebuvo laikę savo rankose.

Švininiai kodeksai

Religinės archeologijos specialistas Davidas Elkingtonas rašo: „Akimirks, kai aš pirmąsyk paėmiau į rankas senovinių tekstą, neįmanoma užmiršti. Tokia sėkmė pasitaiko ne kiekvieną dieną ir anaipol ne kiekvienam archeologui. Juk šiuos užrašus galėjo palikti pirmieji krikščioniškosios Bažnyčios atstovai!“

Senovės istorijos tyrinėtojai pabrėžia, kad švininės knygos rastos grupės krikščionių, bėgusių iš Jeruzalės nuo valdžios persekiojimo, kelyje. Kodeksuose užfiksuotos mintys, adresuotos tolimiems ainiams. Švinas – tai ne oda ir ne papirusas, jis atsparesnis. Aptiktoje kolekcijoje dauguma „knygų“, kurių dydis – kaip mūsų pasų, yra ir panašių į užrašų knygeles. Kai kurie radiniai

yra iš abiejų pusių užantspauduoti. Ant kodeksų švininių „puslapių“ gerai matyti užrašai senovės žydų, senovės graikų ir aramėjų kalbomis, įvairūs simboliai ir hieroglifai. Raidės ir ženklai ne išgraviruoti, o įlydyti, didžiama teksto užšifruota.

Kai kurių mokslininkų nuomone, ši unikali relikvija yra Biblijoje minima paslaptingoji Atvirumo knyga. Kokia ji – nevaisingai bandė atsakyti daugelis tyrinėtojų kartų. Dabar rasti rankraščiai kruopščiai tyrinėjami. Dauguma mokslininkų neabejoja jų tikrumu.

Kol kas klausimų daugiau nei atsakymų

Žinoma, kodeksai ištirinėti dar labai menkai, taigi tiksliai nustatyti senovinės metalinės bibliotekos vertės dar neišeina.

Peteris Thonemannas, Oksfordo graikų epigrafikos specialistas, atkreipė dėmesį į graikišką užrašą viename iš kodeksų, iš dalies kopijuojantį užrašą, esantį ant Jordanijos Madabos miesto antkapinės plytos (ši plyta yra Amano archeologijos muziejuje ir datuojama 108–109 mūsų eros metais). Nesuprantamas ir krikščioniškųjų simbolių, nukopijuotų nuo senovės žydiškų ir graikiškų monetų, rinkinys. Jis panašus į žinomus pavyzdžius, atvirai eksponuojamus įvairiuose muziejuose. P.Thonemanno nuomone, įvairių kalbų ir dialektų žodžių bei raidžių mišinys, aptinkamas kartais ant vieno kodekso lapo, yra ne kas kita, kaip kažkokia abrakadabra, kurios tikriausiai nebus įmanoma iššifruoti. O štai ankstyvojo judaizmo specialistas Jamesas Davila iš JAV Kalifornijos universiteto įsitikinęs, kad tokie abrakadabriški tik kai kurie kodeksai ir kad labai tikėtina, jog tarp metalinių knygų bus atrasta abejonių nekeliančių senovinių rankraščių.

Kova dėl keistojo rariteto

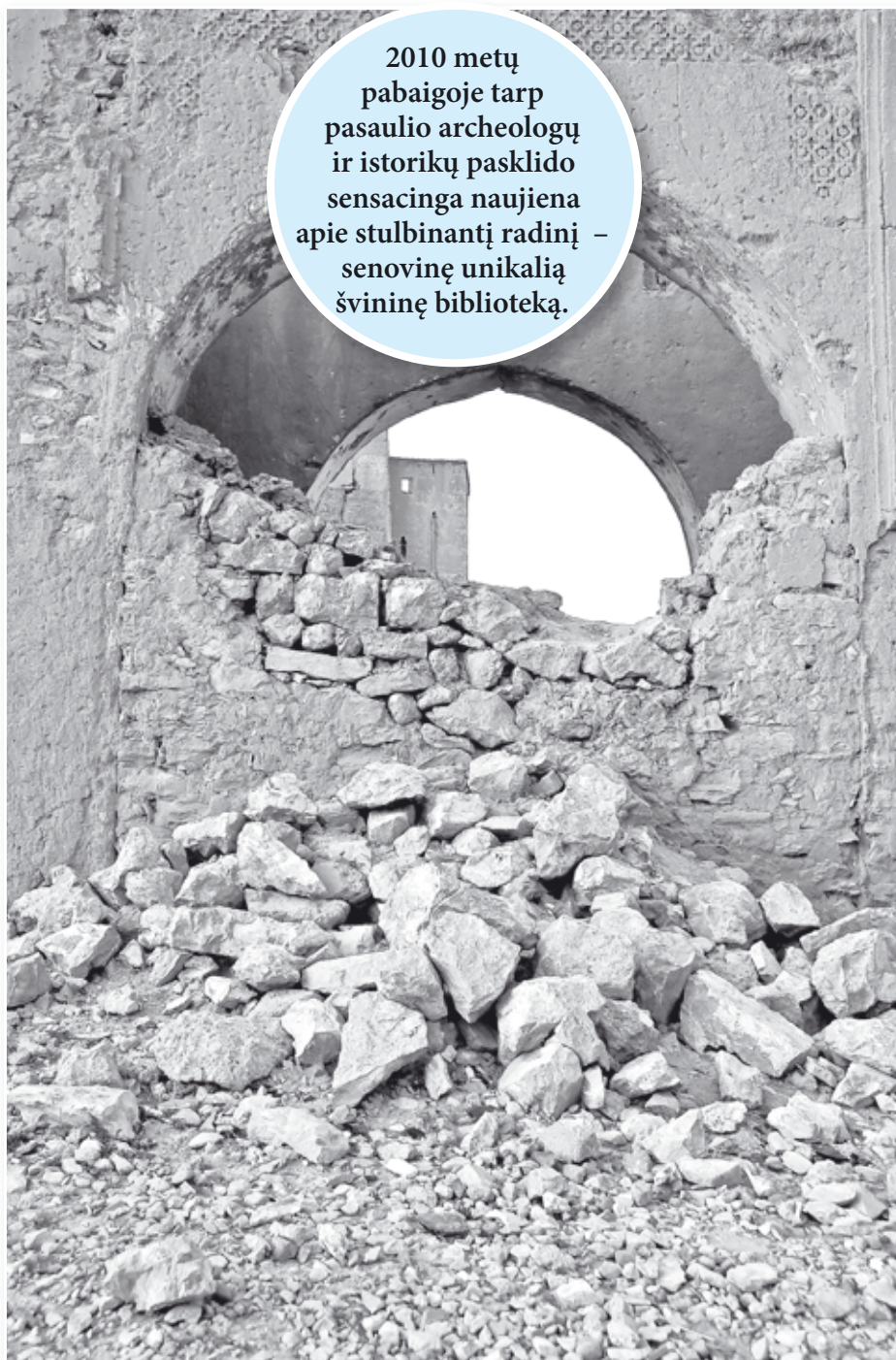
Kai pasaulyje tapo žinoma apie radinį, kilo didelis skandalas. Jordanijos valdžia pareikalavo skubiai grąžinti relikviją, kadangi iš šalies ji buvo išvežta nelegaliai. Tačiau beduinas H.Saidas pareiškė, kad švininę biblioteką rado dar jo senelis Šiaurės Egipte, kad ji atiteko jam kaip palikimas ir yra šeimos nuosavybė jau šimtas metų, tad sugrąžinti unikalaus radinio jis neketinąs. Klausimas, kam teisėtai priklauso relikvija, bus išspręstas, panašu, greitai.

Tiesa, esama nepatvirtinto pranešimo, kad septynios knygos iš senovinės švino bibliotekos vis dėlto sugrąžintos Jordanijai.

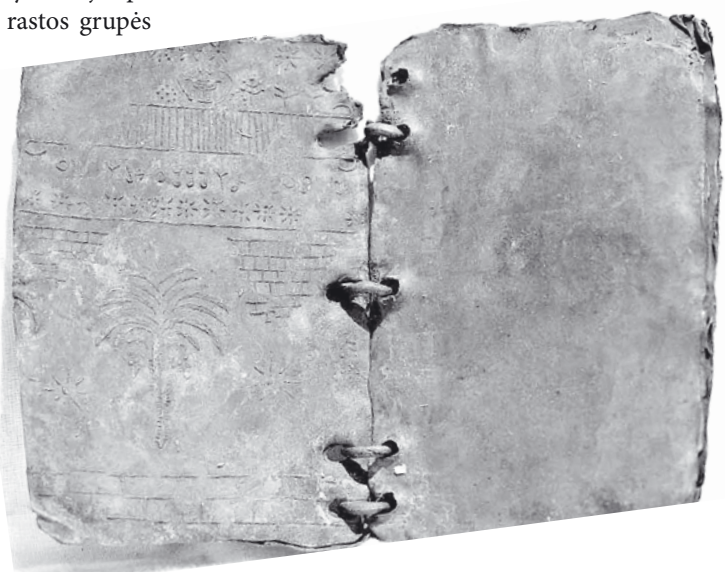
O mums belieka laukti tyrinėtojų verdikto dėl kodeksų turinio. Ir kieno veidas pavaizduotas ant vieno kodekso lapo? Nejaugi tai ištis Išganytojo veidas?..

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Unikalus radinys

2010 metų pabaigoje tarp pasaulio archeologų ir istorikų pasklido sensacinga naujiena apie stulbinantį radinį – senovinę unikalią švininę biblioteką.

Įkvepiantis filmų vakaras Varniuose

Jaunųjų kinematografininkų kūryba

Jaunųjų kinematografininkų būrelį Varnių M. Valančiaus gimnazijoje praėjusiais metais įkūrė didelė entuziastė mokytoja I. Kačinauskaitė, subūrusi šiam darbui kūrybingus, gabius mokinius, iš kurių šauniaušios – G. Kasmauskytė, M. Mickutė ir G. Šedvilaitė. Pirmieji jų bandymai – apie dešimtį mėgėjiškų filmukų.

Praėjusią vasarą prasidėjo kūrybinga būrelio draugystė su prodiuserė R. Ščiگلinskiene. Tą vakar pristatytas filmas „A mas da gyvi?“, skirtas gimtajai žemaičių tarmei, sukurtas bendradarbiaujant su gimnazijos mokytojomis A. Adomaitiene, N. Vaišnorienė ir visu būriu dainingų, balsingų, puikiai savo senelių ir tėvų tarmę bei dainas mokančių ir mėgstančių gimnazistų. Ypač patrauklūs filmo kadrai su senos žemaitiškos sodybos aplinka, jos paukščiais, gyvulėliais, Žemaitijos kalvomis ir miškeliais.

Antrus metus Palangoje vykusiame festivalyje „Teatrinės ir kino improvizacijos“, į kurį kviečiami kuriantys mokiniai, varniškių filmas „A mas da gyvi?“ pripažintas geriausiu.

Kyla Žemaičių tautos namai

Labai susidomėję žiūrovai stebėjo filmą „Kąp žemaitelė pilėli būdavojo“, kurtą taip pat R. Ščiگلinskienės. Juo įdomiau buvo, kad salėje sėdėjo ir pilies, kurios gimimą jau keletas metų stebi visi važiuojantieji Varnių–Tverų keliu, statytojai. Pasirodo, pilies vizija jau senokai nedavė ramybės ir Žemaičių draugijos pirmininkui S. Kasparavičiui. Ir štai atsirado žmogus, pasiryžęs įkūnyti šią idėją, – sąžiningas, doras, užsispyręs žemaitis R. Miceika. Anot jo artimiausio pagalbininko, Kelmės rajono Skruzdėlynės sodybos šeimininko M. Čekavičiaus, į Romą reinkarnavosi koks nors senovės pilių statytojas.

Kaip ten bebūtų, Rietavo savivaldybės Kaupų kaime, pačioje aukščiausioje šių apylinkių vietoje, anot R. Miceikos, visų Žemaitijos piliakalnių žiede, Dievo palaimintoje vietoje, kur buvo kunigaikščio Vykinto valdos, jau iškilo gynybinės sienos fragmentas. Pirmiausia pagal M. Zabarausko projektą, kurtą ištyrinėjus Getautiškės piliakalnio modelį, buvo supiltas pats piliakalnis, kuris per 6 metus susistovėjo. Aplinkui R. Miceika sutvarkė pelkes, pasodino beržyną. Pagal kryžiuočių kronikas, kitus istorinius šaltinius buvo tirama medinių pilių statyba, sudarytas detalus projektas.

Prie kylančios pilies jau vyko ne vienas renginys, įspūdingiausias – Durbės mūšio minėjimas. Statytojai tikisi, kad dar po 5–6 metų čia bus Žemaičių tautos namai, kur žmonės galės ne tik pasigrožėti savo kraštu, bet ir pasimokyti amatėlių, supras, kad turime ne tik didžiulį savo išmintingais, tvirtais, nepaisiusiais mirties protėviais pagonimis, bet ir kad ir patys tokie esam – turim būti, – kad mūsų dvasia gali pakelti ir Lietuvą.

Varnių seniūnijos salė, Varnių regioninio parko (RP) vyresniojo bendradarbio A. Bajorūno dėka jau ne pirmą kartą tampanti kino sale, tą gražų rudens vakarą buvo pilnutėlė. Tąkart į renginį, filmų pristatymą, varniškius sukvietė Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazija, Varnių RP ir Šiaulių televizijos laidų prodiuserė, operatorė R. Ščiگلinskienė, rengianti TV laidas iš Kelmės krašto. Šiltai sutikti buvo ir filmų kūrėjai, ir jų herojai.

Pilies statytojai talkininkauja be atlyginimo – anot M. Čekavičiaus, tūkstantį metų mūsų protėviai padėdavo vienas kitam be pinigų, po talkų tik alučiu pasivaišindavo, o išlikom, niekas mūsų nepalaužė.

Praradęs žirgą, žmogus nuo jo atsiliko...

Žiūrovai liko sužavėti ir filmo apie seną žemaitišką sodybą – Skruzdėlynės vienkiemio savininko, žirgų augintojo, žemaičių žemės patrioto, puikaus pasakotojo

M. Čekavičiaus gimtuosius namus, kuriuose, giliu šeiminko įsitikinimu, gyvens ir jo anūkai. Na, o filmas „Žemaitiška draugystė: pasirokavimā apie žemaitukus“ galutinai įtikino, kad ir dabartiniai žemaičiai tebėra tikri gamtos vaikai, kaip buvo senovės lietuviai. Filmo herojai, žemaitukų žirgų augintojai, vienas po kito nuoširdžiai pasakojo apie tai, ką jiems reiškia žirgas.

Anot M. Čekavičiaus, atidžiai išstudijavusio Žemaitijos istoriją, žemaitukus paveldėjome iš skitų genties, kurios bruožų ir šiandien turime. Žirgas – žmogaus draugas, kiekvienas žemaitis ūkininkas turėtų turėti bent porą žirgų. V. Digaitis, dalyvavęs jojimuose iki Juodosios jūros ir aplink Baltiją, apie savo žirgus Ceklį ir Kredą pasakoja kaip apie artimus draugus, suprantančius žmogų, galinčius išmokyti iš jo ir gera, ir bloga. V. Bagdono nuomone, mums tik atrodo, kad esam protingesni už juos. Žirgas – jautri gamtos dalis, jis daug supranta; jei ir mes juos taip suprantame – esam vieni kitų verti. Panašios nuomonės ir L. Augaitis: praradęs žirgą, žmogus nuo jo atsiliko.

Po filmų peržiūros, nuoširdžių pokalbių su jų kūrėjais žiūrovai skirstėsi dvasiškai pakylėti – gavę gražią pamoką, kaip svarbu jausti gamtą, matyti aplink save grožį, neprarasti ryšio su gimtąja žeme, su protėvių kalba, papročiais.

Vlada VENGRINĖ

■ Filmo „Žemaitiška draugystė: pasirokavimā apie žemaitukus“ herojai, žemaitukų žirgų augintojai, vienas po kito nuoširdžiai pasakojo apie tai, ką jiems reiškia žirgas.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telenat@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerecenzuojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savaitraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Media Support Foundation

Išleina ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 1879 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

MOKYKLOSE

Vardadienio šventė „Saulėtekio“ progimnazijoje

■ Progimnazijos direktorius Algirdas Gedeikis sveikina jaunąsias dailininkes.

Kasmet spalio pabaigoje Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazija švenčia savo vardadienį. Visą savaitę vyksta jam skirti renginiai.

Šiomet šventė prasidėjo mokyklos erdvių puošimu – konkurso „Saulėtekis“ mano širdy“ nugalėtojų kūrybiniais darbais, be to, buvo atidaryta progimnazijos mažųjų abiturientų – aštuntokų – vinječių ekspozicija. Pradinių klasių mokiniai klases bei koridorius papuošė savo pagamintomis širdelėmis ir saulutėmis. Progimnazijos vardadienio proga dienos šviesą išvydo devynioliktas pradinukų laikraštuko „Juokrimtukas“ numeris ir proginis aukštesniųjų klasių laikraštis „Atžalynas“. Mokyklos aktų salėje vyko pradinų klasių mokinių piešinių konkursas „Pasveikink mokyklą“. Galerijoje XII (taip pavadinta dailės kūriniams skirta mokyklos erdvė) atidaryta penktokių piešinių paroda „Mes esame“. Šios parodos idėja – pasi-

džiaugti spalvingais, nuotaikingais, šiltais penktokių kūriniais. Jaunuųjų literatų būrelio nariai susibūrė mokyklos skaitykloje į tradicinę popietę „Literatūrinis „Saulėtekio“ ruduo“. Savo pirmaisiais kūrybiniais bandymais džiugino pradinukai. Sporto gerbėjams, kaip ir kasmet, organizuotos kvadrato varžybos, estafetės progimnazijos pereinamosioms taurėms laimėti.

Ketvirtadienį mokyklos Vardadienio fiesta buvo skirta pradinukams, o penktadienį – aukštesniųjų klasių mokiniams. Progimnazijos direktorius A. Gedeikis šventės proga nusipelnusiems mokiniams, mokytojams, mokyklos darbuotojams įteikė padėkos raštus. Prasmingiausias šventinis momentas – Tūkstantmečio parko gilės ąžuoliuko sodinimas mokyklos skvere. Vardadienio savaitę baigė šventiniai rytmečiai klasėse.

A. INDRIŪNIENĖ, L. DARGUŽIENĖ,
Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijos mokytojos

Sąjūdis atgimė ir moksleivių širdyse

„Visa Lietuva šiomet mini savo vedlio į nepriklausomybę – Sąjūdžio – 25-ąsias metines. Tauragės „Šaltinio“ progimnazija Sąjūdžiui paminėti surengė įvairiausių veiklų savaitę“, – rašo „Dialogui“ Tauragės „Šaltinio“ progimnazijos mokytoja **Vilija Maslauskienė**. Pedagogė papasakojo, kaip Sąjūdžio istorijos tematika aktualizuota įvairių dalykų pamokose. Klasių vadovai organizavo auklėtiniams klasių valandėles apie Sąjūdį, ne viena klasė pasikvietė į klasės valandėlę svečių – Sąjūdžio dalyvių.

Veiklų diena Juliaus Janonio gimnazijoje

Vieną dieną pertraukų metu Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje buvo vykdomos įvairiausios smagios veiklos. Šių renginių iniciatorius – gimnazijos mokinių seimas. Prie skaityklos mokiniai galėjo da-

lyvauti šaškių turnyre, stebėti teatro studijos „Jeigu“ pasirodymą, išgirsti gimnazistų grupės „There's No Duct tape“ dainų. Taip pat mokiniai galėjo dalyvauti fotosesijoje, akcijoje „Aš janonietis“, žaidime „Twister“, stalo teniso turnyre. Dauguma gimnazistų pritarė, kad tokių veiklų gimnazijoje būtų kuo daugiau. Mokinių seimo iniciatyva kiekvieną savaitę pradėtos rengti ir filmų peržiūros konferencijų salėje. Mokiniai gali ir patys siūlyti įdomius filmus. Apie tai „Dialogui“ paršė gimnazijos muziejaus vadovė **Roberta Rasikienė**.

■ Grupės „There's No Duct tape“ pasirodymas veiklų dieną

Robertos Rasikienės nuotr.

IN MEMORIAM

VIDUTĖ URBONIENĖ
(1946 02 21–2013 11 10)

Mus paliko Mokytoja Vidutė Urbonienė. Jos gyvenimo istorija prasidėjo 1946 m. vasario 21 d. Panevėžio rajone Skaistakalnio kaime.

Velionę užaugino poetų apdainuotos Krekenavos apylinkės. Baigusi Krekenavos vidurinę mokyklą, įstojo į tuometį Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą. Ji studijavo Fizikos-matematikos fakultete matematikos specialybę.

Baigusi institutą, Vidutė atvyko dirbti į padavimus ir legendomis apipintą Anykščių kraštą. Gal todėl ir dirbdama matematikos mokytoja, mėgo literatūrą, buvo apsi-

skaičiusi, skatino mokinius mėgti mokytis. Dirbo Latavėnų aštuonmetėje, vėliau – Troškūnų vidurinėje mokykloje.

Nuo 1972 metų – Panevėžio rajono Naujamiesčio vidurinėje mokykloje. 39-eri metai atiduoti Naujamiesčio mokyklos vaikams. Mokiniai vertino jos profesionalumą, mokėjimą išaiškinti pačius sudėtingiausius uždavinius ir formules. Reiklumą sau ir kitam Mokytoja pavertė savo asmenybės ir profesinio gyvenimo ženklų, išskirtine žyme.

Velionė mylėjo ir brangino šeimą, kaip vertybę. Su vyru Antanu užaugino dukrą Audronę, kuri pasuko mamos pėdomis. Anūkė Liepa – gyvenimo džiaugsmas ir rūpestis – praskaidrindavo sunkias dienas.

Vidutė pralaimėjo ilgas grumtynes su sunkia liga, bet kantriai ir oriai išnešiojo savo skausmą. Lemtis leido gyventi tik 67-erius metus.

Miela Vidute, buvai mylinti mama ir žmona, geraširdė močiutė, rūpestinga sesė, reikli ir atsakinga Mokytoja, gera kaimynė, tikra krikščionė.

Tebūnie Vidutės Urbonienės – didžios Mokytojos, stovėjusios arčiausiai žmogaus, – atminimas ilgas ir šviečiantis šviesa mums, pasiliekančiams.

Tebūnie!

Kolegos

PATIKSLINIMAS

Mokytojai atsiprašo pavaduotojų

Spalio 31 d. „Dialoge“ Nr. 40 publikuotame Rasos Kėrienės ir Mariaus Janulevičiaus straipsnyje „Kaip mokyklų kreditorinis išsiskolinimas virto tik mokytojų problema“ dėl **autorių** informacijos stokos įsivėlė nemaloni klaida: sakinyje „Kilusį pedagogų nepasitenkinimą dar didina tai, jog taupyti, pasirodo, turi tik mokytojai: gimnazijos direktorės ir administracijos atlyginimas dėl taupymo priemonių nėra kiek nenukentėję“ turėtų būti toks: „(...) gimnazijos direktorės atlyginimas dėl taupymo priemonių nėra kiek nenukentėję.“

Straipsnio autoriai nuoširdžiai atsiprašo skaitytojų ir „Laisvės“ gimnazijos pavaduotojų ugdymui dėl šio netikslumo.

KONFERENCIJOS

Kėdainių „Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinėje mokykloje įvyko (11 07) rajoninė pradinų klasių mokinių konferencija „Noriu ir galiu augti sveikas“, – praneša „Dialogui“ mokytoja **Danguolė Tumėnienė**. Nuotraukoje – mokiniai pristato sukurto koliažus.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 33 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aukuro“ pagrindinė, Kelmė
„Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinė, Kėdainiai
„Juventos“ progimnazija, Šiauliai
„Laisvės“ gimnazija, Vilnius
„Nevėžio“ pagrindinė, Panevėžys
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Saulėtekio“ progimnazija, Panevėžys
„Šaltinio“ progimnazija, Tauragė
Baisogalos gimnazija, Radviliškio r.
Didždvario gimnazija, Šiauliai
Gamtos, Panevėžys
Gegužių progimnazija, Šiauliai
Gerosios Vilties vidurinė, Vilnius
Jeronimo Ralio gimnazija, Jonava
Jovaro progimnazija, Šiauliai
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Juodupės gimnazija, Rokiškio r.

Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis
Jurgio Pabrėžos universitetinė gimnazija, Kretinga
Karmėlavos Balio Buračo gimnazija, Kauno r.
Lapių lopšelis-darželis, Kauno r.
Medelyno progimnazija, Šiauliai
Pociūnėlių pagrindinė, Radviliškio r.
Pryšmančių pagrindinė, Raseinių r.
Sauliaus Sondeckio menų gimnazija, Šiauliai
Senamiesčio progimnazija, Kaunas
Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
Skaistakalnio pagrindinė, Panevėžys
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Vaižganto gimnazija, Radviliškis
Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazija, Telšių r.
Vincos Kudirkos pagrindinė, Radviliškis
Želvos vidurinė, Ukmergės r.

Šiauliečių literatūrinių skaitymų ciklas

■ Savo kūrybą literatūrinėje popietėje skaitė mokytojos **A.Bražaitė, N.Jurgelėnienė, L.Putramentienė, B.Kuicienė, G.Trinkaitė**, savo kūrybos dainas dainavo **S.Staponkus**.

Ch.Frenkelio viloje Šiauliuose net tris dienas vyko Stasio Šalkauskio gimnazijos organizuotas Šiaulių miesto kuriančių mokinių ir mokytojų literatūrinių skaitymų ciklas „Tokie jau mes, šiauliečiai...“, skirtas Šiaulių 777 metų jubiliejui paminėti.

Pirmojoje ciklo dalyje savo poeziją ir prozą skaitė kuriantys mokytojai **A.Bražaitė** (Simono Daukanto gimn.), **N.Jurgelėnienė** (S.Šalkauskio gimn.), **L.Putramentienė** (Jovaro progimn.), **B.Kuicienė** (Didždvario gimn.), **G.Trinkaitė** („Romuvos“ gimn.), savo kūrybos dainas susirinkusiesiems dainavo **S.Staponkus** (Gegužių progimn.). Antroji ciklo dalis, skirta kuriantiems mokiniams, nustebino talentingų jaunųjų kūrėjų gausa. Čia dalyvavo net 13 plunksnos brolių ir seserų iš 10-ies mokyklų!

Literatūrinių skaitymų ciklo „Tokie jau mes, šiauliečiai...“ pagrindinis tikslas – plėtoti Šiaulių miesto mokyklų mokinių ir mokytojų bendradarbiavimo galimybes, atskleidžiant jų kūrybines jėgas, skatinant kultūrinį atvirumą, tikrai buvo pasiektas. Greta žodžių iš širdies skambėjo Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos ir „Juventos“ progimnazijos dainininkų bei muzikantų atliekami kūriniai, apie kūrybą haiku stiliumi kalbėjo poetas Jaunius Kulnys.

Ciklo baigiamajame renginyje dalyviai išreiškė pageidavimą, kad toks renginys taptų tradiciniu. Ir renginio organizatoriai – Stasio Šalkauskio gimnazija pažadėjo, kad kitą rudenį toks renginys tikrai vyks, nes jis reikalingas ir debiutuojantiems, ir jau įgudusiems kūrėjams. O šiais metais prieš šv. Kalėdas pasaulį turėtų išvysti literatūrinių skaitymų ciklo dalyvių kūrybos rinktinė, kurios pristatymas taip pat vyks Ch.Frenkelio viloje.

Irena KILTANAVIČIENĖ,
Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos
Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja

➤ MOKYKLOSE

Sveikatingumo projektas

■ Vaikai iš namų į parodą nešė didžiausius, gražiausius moliūgus.

Kauno r. Lapių lopšelio-darželio auklėtojos **A.Tervydienė** ir **K.Kacinkevičienė** rugsėjo–spalio mėnesį įgyvendino projektą „Morka kalbina buroką...“ „Daug kalbėta, klausyta apie sveiką maistą, jo derinimą ir naudą žmogui. Vaikai gamino sveikos mitybos piramides, salotas iš daržovių ir vaisių, gėrė natūralias sultis ir vaistingąsias arbatėles, vaišino darželio bendruomenę, suko galveles atlikdami užduotį „Paslėpta daržovė“, žiūrėjo ir aptarinėjo paveikslus iš daržovių ir t. t.“ – dalijasi direktorės pavaduotoja ugdymui **Odeta Černiauskienė**.

Sukurk vaivorykštę savo lėkštėje

Kaip išlikti sveikiems, žvaliems ir darbingeriems? Toks uždavinys buvo iškeltas Vilniaus Gerosios Vilties vidurinėje mokykloje jau tradicija tapusiame penktų klasių mokinių konkurse „Sukurk vaivorykštę savo lėkštėje“. Komandos demonstravo meninius sugebėjimus bei gamino patiekalus iš vaisių ir daržovių pagal skirtingų šalių kulinarinius receptus. Kompetentinga komisija įvertino dalyvių teorines ir praktines žinias apie sveiką mitybą. Renginį nuspalvino komandų ryški apranga, originalūs plakatai, patiekalų įvairovė, kūrybingi prisistatymai. Prie šio renginio prisidėjo ir pradinė klasių mokiniai – jų iš vaisių ir daržovių sukurtos kompozicijos puošė mokyklos fojė. Penktą ir septyntą klasių mokiniai savo piešiniais apie sveiką mitybą papuošė kitas mokyklos erdves. Konkurso nugalėtojai džiaugiasi galimybe atstovauti mokyklai Vilniaus miesto savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro organizuo-

■ Nugalėtojų komanda

tintų klasių mokiniai savo piešiniais apie sveiką mitybą papuošė kitas mokyklos erdves. Konkurso nugalėtojai džiaugiasi galimybe atstovauti mokyklai Vilniaus miesto savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro organizuo-

jamame renginyje „Vitamini-
zuotas 2013“, – praneša „Dialogui“ renginio organizatorės biologijos mokytoja **Aurelija Maslenikienė** ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistė **Rosita Rindeikienė**.

Skudžios praeities ekskursijoje

„Mano nuomone, būtų gerai, kad šis filmas būtų mokyklos mokymo programoje, nes jo poveikis stipresnis nei vadovėliuose pa-

teikta statistika, kurioje, deja, mažai žmogiškos patirties šia skaudžia tema...“ – Radviliškio r. Baisogalos gimnazijos moksleivė **Greta**

Muchlickaitė dalijasi su „Dialogu“ įspūdžiais iš minėtos ugdymo įstaigos jaunųjų šaulių apsilankymo filmo „Ekskursantė“ peržiūroje.

Nuo 2014-ųjų sausio „Dialogas“ NEBEBUS LEIDŽIAMAS!

DIALOGAS

Tačiau šiais metais Jūs dar turite galimybę **PRENUMERUOTI** švietimo savaitraštį „Lietuvos pašto“ skyriuose arba mūsų internetinėje svetainėje **www.dialogas.com**.

Skaitytojai ar mokyklos, kurios paskubėjo ir, redakcijai nepaskelbus prenumeratos, užsisakė „Dialogą“ 2014-iesiems, **NESIJAUDINKITE** – pinigus grąžinsime į tas sąskaitas, iš kurių jie buvo pervesti.

Ne noras išprovokuoti išskirtinį dėmesį sau paskatino redakciją prieš du mėnesius paskelbti apie leidybos nutraukimą. Tai buvome priversti padaryti būtent dėl skubančiųjų užsiprenumeruoti ir prenumeratą norinčių priimti įstaigų.

Tuo pačiu norime gerbiamiems pedagogams priminti, kad kviečiame savaitraštį ne tik prenumeruoti ir skaityti, bet ir jį rašyti. Pasinaudokite paskutinėmis „Dialogo“, kaip Jūsų tribūnos, teikiamomis galimybėmis.
Laukiame.

„Dialogo“ redakcija